

VÅRDANDE

En begreppsanalys

CHRISTINE EBBINGHAUS

HELENA JAKOBSSON

Huvudområde: Vårdvetenskap
Nivå: Grundnivå
Högskolepoäng: 15 hp
Program: Sjuksköterskeprogrammet
Kursnamn: Examensarbete i vårdvetenskap
med inriktning mot omvårdnad
Kurskod: VAE209

Handledare: Annelie Gusdal & Karin
Jonasson
Examinator: Margareta Asp
Seminariedatum: 2019-01-17
Betygsdatum: 2019-02-01

SAMMANFATTNING

Bakgrund: Vårdande är ett centralt begrepp inom sjuksköterskeprofessionen och vårdvetenskapen, dock finns det oklarheter kring vad begreppet innebär, då definitionerna är många och oeniga. Lagar och styrdokument ligger till grund för hur sjuksköterskor ska handla med vårdandet i fokus och sjuksköterskors förhållningssätt beskrivs i Watsons caritasprocesser som en kärleksfull godhet, empatisk förmåga och en genuin närvaro. I enlighet med tidigare forskning anses begreppet vara för betydelsefullt för en otydlig definition. **Syfte:** Att tydliggöra begreppet vårdande inom sjuksköterskeprofessionen. **Metod:** En begreppsanalytisk metod av Walker och Avant. **Resultat:** Det finns flera olika definitioner och synonymer till begreppet vårdande i lexikon och synonymordböcker. Ur facklitteratur och vetenskapliga artiklar framhävs vårdandet utifrån ett sjuksköterske- och patientperspektiv. Begreppet vårdande redovisas slutligen som fyra olika egenskaper: *att interagera, att se hela människan, att tillgodose fysiologiska behov* och *att värna*. Alla egenskaper behövs för att kunna beskriva vårdandets innebörd som framställs i form av tre fiktiva berättelser. **Slutsats:** Examensarbetet har resulterat i en djupare och klarare förståelse av begreppet vårdande. Det har bidragit med en kunskap om hur sjuksköterskors förhållningssätt bör vara, och andra faktorer som är angeläget i mötet med patienter. Att lindra lidande framkom som en konsekvens av vårdandet och synliggör dess betydelse.

Nyckelord: attribut, interagera, patient, sjuksköterska, värna

ABSTRACT

Background: The Swedish concept *vårdande*, which in English translates to both caring and nursing, is a common notion within the nursing profession and the Caring Sciences. However, it is often somewhat unclear what the concept entails, as the definitions are many and often vary in content. Laws and defining guidelines establish how the nurse ought to act with *vårdande* in mind. In Watson's Caritas Processes the approach of the nurse is described as a loving, empathic ability and genuine presence. In accordance with earlier scientific research, the concept is of great importance and should possess a clearer definition. **Aim:** To clarify the concept *vårdande* within the nursing profession. **Method:** A concept analytical method by Walker and Avant. **Result:** There are many definitions and synonyms to *vårdande* in lexicons and thesauruses. In scientific articles and literature, the concept is highlighted from the perspective of a nurse or patient. The definition of *vårdande* is finally displayed in four different attributes: *to interact*, *to recognize the complete person*, *to address physiological needs*, and *to shield*. All these attributes are needed to describe the signification of *vårdande*, which are displayed in the shape of three fictional stories. **Conclusion:** This thesis has resulted in a deeper and more defined understanding of the concept of *vårdande*. It has contributed with an essential applicable approach for nurses, and other factors which are of importance in relation to encountering patients. Alleviation of suffering emerged as a consequence of *vårdandet*, displaying its significance.

Key words: attribute, interact, nurse, patient, shield

INNEHÅLL

1	INLEDNING	1
2	BAKGRUND.....	1
2.1	Begreppsanalys.....	1
2.2	Definitioner	3
2.2.1	<i>Begrepp</i>	<i>3</i>
2.2.2	<i>Attribut</i>	<i>4</i>
2.3	Lagar och styrdokument.....	4
2.4	Vårdvetenskapligt perspektiv	5
2.4.1	<i>Caritasprocesser.....</i>	<i>5</i>
2.5	Problemformulering	6
3	SYFTE	6
4	METOD.....	7
4.1	Analysmetod.....	7
4.2	Datainsamling och urval	9
4.3	Dataanalys	10
4.4	Etiska överväganden.....	11
5	RESULTAT.....	11
5.1	Val av begrepp.....	11
5.2	Analysens syfte	11
5.3	Definiering av begreppets användningsområden	11
5.3.1	<i>Begreppets engelska översättning</i>	<i>12</i>
5.3.2	<i>Begreppets svenska ursprung.....</i>	<i>12</i>
5.3.3	<i>Lexikon och synonymordböcker.....</i>	<i>12</i>
5.3.4	<i>Facklitterär analys.....</i>	<i>15</i>
5.3.5	<i>Artikelanalys</i>	<i>16</i>
5.4	Begreppets definierande attribut.....	18
5.4.1	<i>Att interagera</i>	<i>18</i>

5.4.2	<i>Att se hela människan</i>	19
5.4.3	<i>Att tillgodose fysiologiska behov</i>	19
5.4.4	<i>Att värna</i>	19
5.5	Att framställa modellfall	20
5.6	Identifiering av ytterligare fall	20
5.6.1	<i>Gränsfall</i>	20
5.6.2	<i>Motsatsfall</i>	21
6	DISKUSSION	22
6.1	Metoddiskussion	22
6.2	Resultatdiskussion	24
6.3	Etikdiskussion	26
7	SLUTSATS	27
7.1	Förslag till vidare forskning	27
	REFERENSLISTA	28
	BILAGA A: SÖKMATRIS	
	BILAGA B: KVALITETSGRANSKNING	
	BILAGA C: ARTIKELMATRIS	

1 INLEDNING

I sjuksköterskeutbildningen blev vi omgående bekanta med vårdvetenskapen med inriktning mot omvårdnad. Den kännetecknas av hur lidande och sjukdom kan lindras samt hur hälsa kan bevaras med en helhetssyn på människan. Några begrepp som är centrala för vårdvetenskapen är människa, hälsa, välbefinnande, lidande och vårdande. När intresseområdet presenterades från Mälardalens Högskolas akademien för hälsa, vård och välfärd blev valet för examensarbetet givet. Forskargruppen Care, Recovery and Health sökte ökad kunskap om sjuksköterskestudenter alternativt sjuksköterskors förståelse av begreppen: hälsa, vårdande, omvårdnad och återhämtning. Vårdande är det begrepp som kommer analyseras då kunskapsförmedlingen i undervisningens innehåll har bedömts vara för ytlig. Uppfattningen av vårdande anses vara splittrad då det svenska språket är otillräcklig för en korrekt översättning från engelskans *caring* och *nursing*. Begreppen utesluter inte varandra vid definition eller översättning då det finns flera likasinnade ord men med skilda definitioner. En begreppsanalys anses vara relevant eftersom förståelsen av vårdande är betydelsefull för sjuksköterskor att känna till då det är ett begrepp som återkommer genom hela sjuksköterskeutbildningen och är centralt för den kommande professionen. Examensarbetet kommer att undersöka begreppet vårdande utifrån en sjukhuskontext i relationen mellan sjuksköterskor och patienter.

2 BAKGRUND

I bakgrunden redogörs för vad en begreppsanalys är, hur den har utvecklats historiskt samt tidigare forskning. Därefter presenteras definitioner av ord som upprepande gånger återkommer och är centrala i examensarbetet. Bakgrunden fortsätter med lagar och styrdokument om sjuksköterskors skyldigheter i yrkesutövningen, ett teoretiskt perspektiv och avslutas med en problemformulering.

2.1 Begreppsanalys

Eftersom begreppsanalyser inte är vanligt förekommande vad gäller genomförandet av examensarbeten på grundnivå kommer begreppsanalys som metod att beskrivas. Även hur begreppsanalyser har utvecklats historiskt samt vad tidigare forskning resulterar i gällande begreppet vårdande beskrivs.

Analysmetoden används för att identifiera ett begrepps egenskaper eller dimensioner och utförs för att öka förståelsen av begrepp utanför den enkla ordboksdefinitionen (Fawcett, 2012). Begreppsanalyser beskrivs som att utreda innebörden av ett begrepp, det handlar om att finna dolda men även uppenbara betydelser samt att särskilja närliggande begrepps innebörder. Det finns två traditioner av begreppsanalyser, en av John Wilson och en av Peep Koort. Det är dessa två metoder som resterande begreppsanalyser bygger vidare på eller grundas i (Sivonen, 2017).

Wilson var en universitetslärare som hade för avsikt att förtydliga begrepp som var nödvändiga i undervisningen och av betydelse för kommunikationen. Intentionen var att elever skulle klara av att kommunicera med rätt sorts termer och i korrekta sammanhang (Sivonen, 2017). Wilsons metod bygger på att skapa en grundläggande kunskap genom att tydlig- och möjliggöra förståelsen istället för att endast veta (Baldwin, 2008). Fokus ligger på att särskilja och jämföra begrepp genom att avgränsa begrepp, framställa olika modellfall, specificera begrepps sociala kontext och bestämma begrepps definition (Parse, 1997). Med utgångspunkt i Wilsons metod skapade vårdforskarna Walker och Avant en begreppsanalys som avsåg att undersöka fenomen som var angelägna i vårdpraxis (Baldwin, 2008; Sivonen, 2017).

Professor Koort hade som avsikt att analysera begrepp som var gemensamma inom pedagogiken, detta för att särskilja nära besläktade begrepp och få en djupare förståelse för dess innebörd. Flertalet av Koorts elever studerade till vårdlärare vilket resulterade i Koorts engagemang för vårdvetenskapen. Sjuksköterskan Katie Eriksson var den första inom vårdvetenskapen som tog utgångspunkt i Koorts metod och hälsa var det begrepp som studerades (Sivonen, 2017). Syftet med Koorts metod var att utforska och förstå innebörden av begrepp, att skilja näraliggande begrepp och att utforska hur begrepp är besläktade med varandra (Sivonen, Kasén & Eriksson, 2010).

Ett dilemma som återfinns inom vårdvetenskapen är att många centrala begrepp finns i vardagligt tal, där de är omslutna av vaghet och tvetydighet. Begrepp som är av betydelse för vårdandet kan inte besitta denna förvirring och behöver en tydlig beskrivning (Paley, 1996). Rodgers (1989) visar att begrepp som konkurrerar med varandra motiverar funktionen av en begreppsanalys. En annan aspekt av att identifiera begrepp är att kunna avgränsa discipliner (King, 1988). En begreppsanalys kan utföras för att tydligare förstå begrepps betydelse och mening (Fawcett, 2012; King, 1988; Paley, 1996) och är en process som innefattar kritisk reflektion med syfte att skapa en klarhet (Baldwin, 2008).

Tidigare forskning synliggör att vårdande kan ha flera olika betydelser. I Sourial (1997) hittas åtta olika användningsområden av begreppet vårdande: i sjuksköterskors och patienters uppfattning, hur organisationen ser ut och som etik, holism, humanism, kvalitet samt sjuksköterskors egenskaper och handlingar. Morse, Solberg, Neander, Bottorff och Johnson (1990) visar på att vårdande som begrepp finns i fem kategorier, vårdande som mänskliga egenskaper, som ett moraliskt kall, som en mellanmänsklig relation, som att bli berörd och vårdande som en terapeutisk intervention. I McCance, McKenna och Boore (1997) har följande egenskaper till vårdande framställts: att vara uppmärksam, att bry sig om, att tillgodose samt att visa hänsyn, genom respekt och kärlek. Smith (1990) menar att trots att

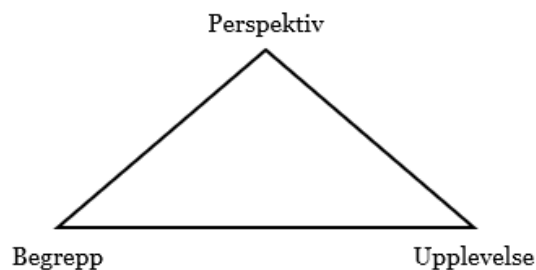
vårdande är ett begrepp som är uppmärksammat inom sjuksköterskeutbildningen, sjuksköterskeutövningen och vårdvetenskaplig forskning (Smith, 1990), diskuteras ofta begreppet och litteraturen är delad inför definitionen (Sourial, 1997). Detta återfinns i Arman (2015) som menar på att begrepp som *caring* och *nursing* ofta skildras olika i kurslitteratur, av olika författare och teoretiker. En förklaring till detta kan vara att vårdvetenskapen, som en akademisk disciplin, är en ung och växande vetenskap där olika definitioner och översättningar av begrepp emellan är en naturlig del av utvecklingen. Vidare beskriver Wiklund Gustin och Lindwall (2012) det svenska språket som otillräckligt för en konkret översättning från engelskan. Ordet *caring* kommer ifrån latinets *caritas* som betyder kärlek till människan och har en mer generell koppling till sjuksköterskeyrket. Medan *nursing* som begrepp i stor utsträckning är sammankopplat till sjuksköterskans yrkesutövning.

2.2 Definitioner

Följande text kommer att definiera ord som är av betydelse för examensarbetet. Detta för att undvika felaktig tolkning och för att läsaren ska få en inledande förståelse för arbetet. Då ett av stegen i den begreppsanalytiska metoden är att definiera vårdandets attribut kommer orden: begrepp och attribut att presenteras.

2.2.1 Begrepp

Begrepp beskrivs som en uppfattning och definition av bestämd föreställning (Sjögren, Györki & Malmström, 2010). Detta återges i Ogdens klassiska triangel där sambandet mellan begrepp som mental konstruktion är beroende av ett perspektiv för att skapa förståelse av upplevelsen (Segesten, 2017). Begrepp skapar ordning för det som upplevs och erfars, som resulterar i en möjlig kommunikation. Ordet skapar förutsättningar för att förstå människors livsvärld, ge tingen mening och för att omvärdera verkligheten. Det kan genom olika kontext få ny betydelse och innebörd (Eriksson, 2012), samtidigt som ett enskilt ord inte alltid fångar ett begrepps hela betydelse, då ett ord till eller en hel meningsbyggnad kan vara nödvändig (Segesten, 2017).

Figur 1. Ogdens triangel med inspiration från Segesten (2017).

2.2.2 Attribut

Ordet attribut kommer från latinets *attribu'tum* och *attri'buo* som betyder "det som är tillagt" eller "tilldela", därmed en bestämning av ett ords utmärkande egenskaper eller kännetecken. Ett attribut är den egenskap som ett begrepp eller en person behöver för att kunna fortsätta vara just det begreppet eller personen. Det kan ibland vara svårt att urskilja vilka egenskaper som är nödvändiga för ett visst begrepp eller person. En krona kan exempelvis vara ett attribut till kungen ("Attribut", u.å.), precis som en läkares attribut kan vara en vit rock, ett stetoskop och en röd namnskylt, för att ytterligare förtydliga.

2.3 Lagar och styrdokument

För att ett yrke ska få kallas för en profession krävs att vissa kriterier är uppfyllda. En profession vilar på gemensamma krav som en vetenskaplig grund och autonomi, ett eget kunskapsområde, innehåll av etiska regler, tillhörighet i en nationell organisation och att yrket ger samhällsnytta (Svensk sjuksköterskeförening, 2009). Med avsikt att förtydliga examensarbetets syfte som berör sjuksköterskeprofessionen är det av betydelse att presentera lagar och styrdokument gällande yrkesutövningen för sjuksköterskor.

Svensk sjuksköterskeförening (2017a) har en Kompetensbeskrivning för legitimerad sjuksköterska som beskriver vilka ansvarstaganden som bör upprätthållas i mötet med patienter. Sjuksköterskor ska bedriva en personcentrerad vård vilket innebär en humanistisk människosyn, ett etiskt förhållningssätt och att omvårdnadsarbetet utövas med respekt för människors rättigheter. Det innefattar även ett ansvar att kontinuerligt utifrån forskning och ett kritiskt reflekterande förhållningssätt kunna bidra med att analysera styrkor och svagheter inom yrkesutövningen. Detta benämns som evidensbaserad vård. Sjuksköterskor ska även ha kunskap om olika faktorer som påverkar individens möjlighet till jämlik vård och hälsa. Arbetet ska utföras i enlighet med lagar, författningar och andra styrdokument som berör hälso- och sjukvården.

Hälso- och sjukvårdslagen (HSL, SFS 2017:810) innehåller bestämmelser för hur sjukvårdsorganisationer ska bedriva vård. Detta innefattar att förebygga ohälsa, utreda och behandla sjukdomar eller skador, vilket ska utföras med samma värderingar för hela befolkningen. Organisationer ska arbeta efter att tillgodose och respektera patienters behov, integritet och autonomi. Den vård som bedrivs ska vara lättillgänglig, av god kvalitet och hygienisk standard. Patienter ska uppleva kontinuitet, trygghet och säkerhet vilket stadgas i Patientlagen (SFS 2014:821) och Patientsäkerhetslagen (SFS 2010:659).

Patientlagens (SFS 2014:821) syfte är att stärka patienters ställning inom hälso- och sjukvården utefter bestämmelser som informationsutbyte, samtycke, delaktighet och vårdens tillgänglighet. Lagen stadgar även patienters rättigheter gällande synpunkter, klagomål och säkerhet, där Patientsäkerhetslagen (SFS 2010:659) tar vid. Denna lag syftar till att främja en hög patientsäkerhet genom att tydliggöra patienters rättigheter och sjukvårdens skyldigheter. Patientsäkerhet syftar till att skydda patienter mot vårdskada som innefattar lidande,

sjukdom, skada och dödsfall som genom korrekt behandling eller åtgärder hade kunnat undvikas (SFS 2010:659).

Sjuksköterskeprofessionen vilar även på en etisk grund, ICN:s etiska kod för sjuksköterskor (Svensk sjuksköterskeförening, 2017b). ICN är indelad i fyra olika huvudområden som presenterar sjuksköterskors etiska ansvar och riktlinjer: sjuksköterskor och allmänheten, yrkesutövningen, professionen och medarbetare.

2.4 Vårdvetenskapligt perspektiv

Det teoretiska perspektiv som presenteras har utgångspunkt i Jean Watsons (1985) vårdvetenskapliga teori. Teorin är relevant då Watson ses som en *caring*-teoretiker och för att förtydliga engelskans *caring* har begreppet i detta sammanhang översatts till vårdande. Valet motiveras av att referensramen kan belysa sjuksköterskors förhållningsätt i vårdandet utifrån vårdvetenskapliga antaganden. Med utgångspunkt från begreppet vårdande läggs därför fokus på Watsons tio *caritas*processer.

2.4.1 *Caritas*processer

Watson (1985) beskriver att den första processen handlar om att sjuksköterskor ska vägledas av ett humanistiskt och altruistiskt synsätt. Att som människa utveckla en kärleksfull godhet som individ och gentemot andra. Grunden för vårdande handlar om sjuksköterskors hållning och innefattar inte bara rutinmässigt görande utan även en medvetenhet om hur sjuksköterskor ska handla. I andra processen läggs fokus på sjuksköterskors medvetenhet av tro och hopp. Det handlar om en genuin närvaro som beskrivs som att främja, bevara och visa vördnad inför människors inre livsvärld. För patienter är detta viktig för att bli bekräftade som unika människor och inte bara som en sjukdom eller ett symptom. Tredje processen grundas i de två tidigare processerna och fokuserar på sjuksköterskors andliga liv. Det innebär att komma i kontakt med känslorna, att våga känna och lyssna på det inre som skapar förutsättning för professionell och personlig utveckling. De smärtsamma känslorna har lika stor betydelse som de glädjefyllda och processen anses vara livslång och nödvändig i mötet med andra människor. Process fyra och fem är relaterade till varandra. Utveckling av hjälpsam och tillitsfull omsorgsrelation är den fjärde och att ge utrymme för känslor är den femte processen. Omsorgsrelationen involverar bland annat empatisk förmåga och effektiv kommunikation. Sjuksköterskor ska bemöta patienter med respekt, förmedla upplevelsen av att bli sedd som människa och inte förminska eller kränka patienter. I en tillförlitlig relation främjas utloppet av känslor, negativa som positiva för att i process fem få utrymme och acceptans. I sjätte processen beskrivs den systematiska användningen av vetenskapliga metoder. Det innebär att hitta problemlösningstrategier inom vårdvetenskapen som hjälper sjuksköterskor att fatta beslut. Det vetenskapliga är bara en kunskapsform, sjuksköterskor måste på ett kreativt och självständigt sätt kunna hitta alternativa lösningar i yrkesprofessionen. Process sju handlar om en lärandeprocess, mellan patienter och sjuksköterskor. Det innebär att på ett pedagogiskt sätt informera patienter om välbefinnande och hälsa. Watson (1985) menar att sjuksköterskor ska använda tekniker som underlättar för

patienter till att bland annat uppnå egenvård och personlig tillväxt. Den åttonde processen beskriver den omgivande miljön i olika kontext. För sjuksköterskor är det viktigt att ha kunskap om miljöns påverkan för hälsa och sjukdom med avseende att skapa en miljö som är helande. I vårdmiljön är det viktigt att patienter upplever trygghet, integritet och omges av en estetiskt tilltalande miljö. Att tillfredsställa människors behov beskrivs i process nio. Människors alla behov ska tillgodoses och respekteras, allt ifrån de existentiella till de mest basala behov. Ur ett sjuksköterskeperspektiv är det viktigt att upptäcka och känna igen olika behov för att kunna tillfredsställa patienter. Att få vårda andra människor ses som en ära. Det tionde och sista processen handlar om den inre existentiella förmåga som alla människor besitter. Detta är ingenting unikt för sjuksköterskeprofessionen men mer utmärkande i vårdsammanhang då människor tvingas in i förhållandet mellan liv och död (Watson, 1985).

2.5 Problemformulering

Vårdande är ett begrepp med många olika definitioner, det används i stor utsträckning i vardagligt tal och inom olika discipliner, vilket gör att förvirring och otydlighet kännetecknar begreppet. Inom såväl vårdvetenskapen som sjuksköterskeprofessionen är vårdandet centralt, trots detta förhåller litteratur och teoretiker sig olika till begreppet.

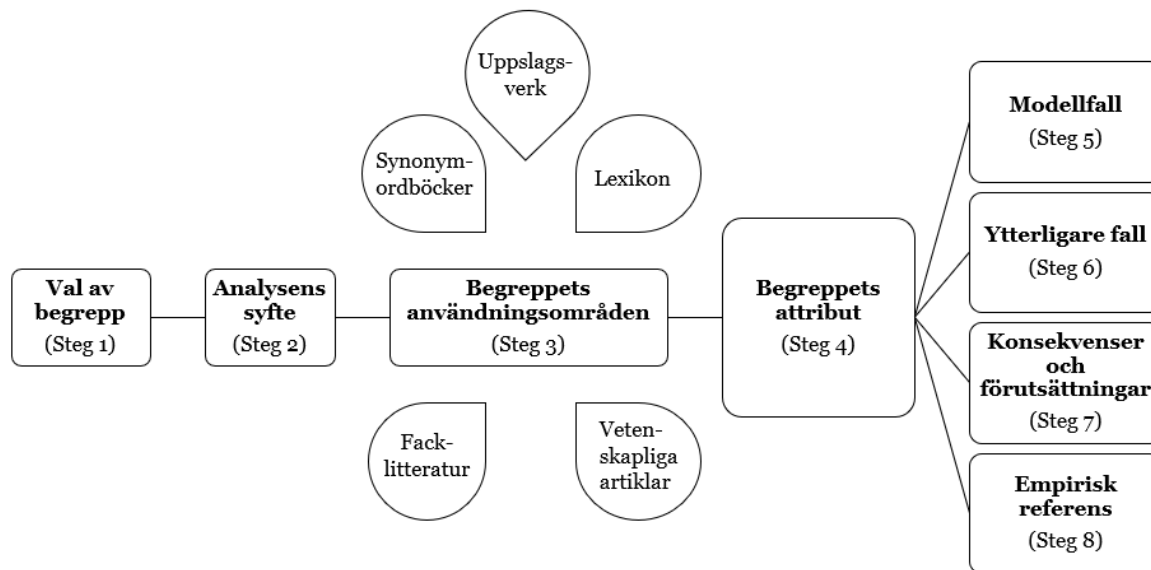
Vårdvetenskapen som en växande disciplin kan vara en av orsakerna till denna oklarhet samt det svenska språket som vid översättning från engelskan blir otillräcklig. I tidigare forskning återfinns vårdande som begrepp med totalt 17 definitioner vilket synliggör den splittrade betydelsen. Som legitimerade sjuksköterskor finns lagar, riktlinjer och styrdokument att följa, i lagen stadgas att vården ska bedrivas med en humanistisk människosyn så att god vård uppstår. Hur vårdandet gestaltas ligger däremot i sjuksköterskors förhållningsätt som beskrivs i det vårdvetenskapliga perspektivet som examensarbetet tar utgångspunkt i. Med hänsyn till vårdandets omfattning i vårdvetenskapen bör det inte finnas utrymme för oklarheter kring begreppet. När det inte finns förståelse för vårdandets innebörd går det inte att belysa de faktorer som möjliggör vårdandet. Av den orsaken kommer en begreppsanalytisk metod att genomföras för att förtydliga förståelsen av begreppet på en djupare nivå. Nyttan med examensarbetet är att öka förståelsen av begreppet vårdande för blivande och befintliga sjuksköterskor.

3 SYFTE

Syftet är att tydliggöra begreppet vårdande inom sjuksköterskeprofessionen.

4 METOD

För att kunna ge svar på syftet är begreppsanalys den metod som kommer tillämpas. Metoden kan motiveras på flera olika sätt men har i detta examensarbete tagit avstamp i Segesten (2017) som menar att en begreppsanalys kan förtydliga och vidga kunskapen om begrepp på ett personligt och kollektivt plan. Det finns flera metoder att använda vid en begreppsanalys varav Walker och Avants (2011) metod har valts, då den av författarna anses vara lätt att både behärska och förstå. Begreppsanalysens steg kommer redogöras för under rubriken analysmetod följt av datainsamlingen, dataanalysen och etiska överväganden.

Figur 2. Begreppsanalysens olika steg med inspiration från Ahlin och Berg (2009).

4.1 Analysmetod

Val av begrepp: är steg ett och handlar om att välja begrepp. Det kan vara ett begrepp inom ett visst område eller ämne som ska utforskas. Att tänka på vid bestämning är att välja ett ord som är av intresse eller anknutet till ett yrke. Begrepp som inte går att definiera tydligt bör undvikas, det kan innefatta primitiva termer som endast kan definieras av exempel eller för breda begrepp som kan förvirra processen och analysen. Ett allt för utforskat begrepp kan leda till nya perspektiv men lika väl vara en språklig fälla (Walker & Avant, 2011).

Analysens syfte: är steg två och fokuserar på varför analysen är relevant och vad som ska göras med resultatet. Syftet kan vara att skilja mellan samma begrepp i olika kontext eller att tydliggöra ett begrepp inom en viss teori. Att forma ett syfte är av stor betydelse då det genom hela analysen är utgångspunkten av vad arbetet vill åskådliggöra. I samband med att definiera attributen av ett begrepp kan flera användningsområden upptäckas, det är därför av vikt att syftet finns i åtanke under hela analysprocessen (Walker & Avant, 2011).

Identifiering av begreppets användningsområden: är steg tre och innebär att undersöka så många aspekter av ett begrepp som möjligt. Walker och Avant (2011) menar att

det sker genom sökningar i uppslagsverk, lexikon och synonymordböcker. Begrepp bör även upptäckas utifrån olika källor och inte bara från vetenskapligt perspektiv för att förstå begrepp ur sin helhet och natur. Därför kommer valt begrepp att undersökas genom en engelsk översättning och dess svenska ursprung. Att inte inkludera valt begrepps alla användningsområden kan ge ett felaktigt resultat. En övervägning behöver göras i detta steg, dels på om fortsatt arbete ska omfatta ett begrepps alla aspekter, vilket rekommenderas eller de aspekter som är av betydelse för den vetenskapliga tillämpningen (Walker & Avant, 2011).

Begreppets definierande attribut: är steg fyra och handlar om begrepps egenskaper. Detta anses vara hjärtat i analysen och genomförs enklast i samband med steg tre, när de olika aspekterna av ett begrepp identifieras, görs noteringar om attributet. Noteringarna bildar en lista som motsvarar de attribut som återkommit kring ett begrepp. Det definierande attributet är nödvändigtvis inte alltid det mest förekommande utan bestäms med avseende till syftet. Attributet kan förändras under tid i samband med analysens progression (Walker & Avant, 2011).

Framställning av modellfall: är steg fem och innebär att sätta in begrepp i en mening där egenskaperna framkommer i form av ett exempel. Steget handlar om att aktivt reflektera kring det definierande attributet för att konstatera ett begrepps egenskaper till ett modellfall. Exemplet kan hittas i litteraturen, skapas av skribenten själv, komma från upplevd erfarenhet eller handla om ett omvårdnadsexempel (Walker & Avant, 2011).

Identifiering av ytterligare fall: är steg sex och handlar om att urskilja gräns-, relaterade-, motsatta-, uppfunna- och olagliga fall, som anses vara användbara i begreppsanalysen. I detta arbete kommer det presenteras ett gräns- och motsatsfall med syftet att konkretisera de definierande attributen. I gränsfallet bör majoriteten, men inte alla definierande attribut till ett begrepp finnas med. Motsatsfallets funktion är att beskriva vad valt begrepp inte definieras som, som en ytterligare förtydning (Walker & Avant, 2011).

Identifiering av konsekvenser och förutsättningar: är steg sju och ger en förfining av begrepps attribut. Konsekvenser är det som uppträder när begrepp används, det beskriver begrepps resultat. Medan förutsättningar beskrivs som en händelse inför att ett begrepp kan användas, alltså dess utgångspunkt (Walker & Avant, 2011). Detta steg kommer inte att genomföras i följande arbete.

Framställa empiriska referenser: är steg åtta som handlar om att framställa det verkliga fenomenet, vars förekomst åskådliggör hur begrepp ter sig i realiteten. I en studie där begreppet "känslor" används i analysen, kan den empiriska referensen vara "kyss". Oftast blir de empiriska referenserna identiska med de definierande attributen (Walker & Avant, 2011). Detta är steg kommer inte att genomföras i följande arbete.

I en tidig fas i examensarbetets tog ett beslut att i steg tre endast upptäcka vårdande som begrepp utifrån ett vårdvetenskapligt perspektiv samt att de två sista stegen inte skulle genomföras. Detta med avsikt till analysmetodens omfattning och examensarbetets tidsram.

4.2 Datainsamling och urval

I examensarbetet har en manuell sökning av valt begrepp utförts i lexikon och synonymordböcker, detta menar Walker och Avant (2011) ger en inblick i ett begrepps alla användningsområden. Vårdande som begrepp är ett substantiv och måste därför böjas inför sökning. I de flesta ordböcker används oftast formen infinitiv som obestämd form av ett verb, ordet vårdande blir därför i uppslagsform vårda ("Infinitiv", u.å.; "Vårda", u.å.). Utöver vårda var det nödvändigt att söka på begrepp som vård, *care* och *nurse* för att inte gå miste om data av betydelse. Mer specifikt användes sex lexikon samt fem synonymordböcker, uppdelat på svenska och engelska som presenteras i resultatet i tabellform. Även valt begrepps ursprung har undersökts i Nordisk familjebok (1893). Referensverk av denna sort bör enligt Segesten (2017) vara väletablerad och har därför valts med en bibliotekaries expertis på Stockholms Stadsbibliotek.

Vårdvetenskaplig facklitteratur ingår i datainsamlingen för att identifiera ytterligare användningsområden av valt begrepp (Walker & Avant, 2011). Litteratur som studerats under sjuksköterskeutbildningens gång har varit inklusionskriterier och litteratur som beskriver vårdande som begrepp utifrån teoretiska utgångspunkter har exkluderats. Fyra böcker tillämpas i examensarbetet och har bearbetats. Enligt Erikson (2015) är denna typ av litteratur en introduktion av ämnen och blir därav mer schematisk i jämförelse med vetenskapliga artiklar. För att ta del av en djupare förståelse görs även en elektronisk datainsamling av vetenskapliga artiklar.

Databaserna CINAHL Plus och PubMed, har valts efter ämnesområde och innefattar omvårdnadsforskning samt vårdvetenskap. Sökorden i CINAHL Plus var: *nurs**, *care**, *hospital**, *experie**, *nursing*, *nurse perspective*, *nurses view*, *perspective*, *perception*, *nursing care*, *caring in nursing*, *hospital* och för PubMed: *nurs**, *caring*, *patient*, *hospital*, *nurses' understanding*, *lived experience* och *nurses caring*. Tekniken som användes för att på ett effektivt och enkelt sätt få kontroll över sökningarna, kallas sökhistorik. Denna teknik menar Östlundh (2017) gör det möjligt att skapa söksträngar av respektive ord som sedan kan kombineras i en gemensam sökning. Karlsson (2017) beskriver att dessa söksträngar, det vill säga sökorden fungerar avgränsade tillsammans med termerna AND, OR eller NOT. AND är den term som har nyttjats med syfte att innefatta alla sökord i sökresultatet. För att öka antalet sökträffar användes trunkering som framträder genom tecknet *, vilket enligt Karlsson (2017) gör att ordets alla former och böjningar medföljer i en sökning, såsom *health**, där orden *health*, *healthy*, *healthcare* etcetera blir tillgängliga. Den exakta sökprocessen redovisas i sökmatrisen, se bilaga A.

Inklusionskriterier för artiklarna var dels en publikationsperiod mellan åren 2013–2018, dels att de skulle vara skrivna på engelska. Peer reviewed var ett annat inklusionskriterium. Rubrikerna på artiklarna lästes med examensarbetets syfte i åtanke, varpå vissa artiklar exkluderades utifrån relevans. Eftersom examensarbetet avser att belysa sjuksköterskor och patienters perspektiv har specialistsjuksköterskors, andra discipliners perspektiv samt artiklar som inte berör en sjukhuskontext exkluderats. Kvarvarande artiklars abstrakt granskades varpå totalt 11 artiklar valdes ut att kvalitetsgranskas med kriterier som inspirerats enligt Friberg (2017). Författarens förslag på kvalitetsgranskingskriterier har

valts att formuleras om med fokus på att fortfarande fånga innebörden. Kriterierna har formulerats till frågor som går att svara ja eller nej på, där svarsalternativet ja resulterade i ett poäng och nej i noll poäng. Detta gjorde att artiklarna kunde erhålla poäng utefter hög eller låg kvalitet. Poäng mellan 7–9 gav hög kvalitet, 4–6 gav medelkvalitet och 1–3 låg kvalitet. Artiklarna har numrerats och redovisas i en kvalitetsgranskningstabell, se bilaga B. För översikt av utvalda artiklar, se bilaga C.

4.3 Dataanalys

Uppslagsverk, lexikon, synonymordböcker, facklitteratur och vetenskapliga artiklar ingår i datainsamlingen och har bearbetats på olika sätt.

Uppslagsverk tillämpas i den etymologiska analysen och innebär enligt Sivonen (2017) att finna ett begrepps ursprung. Författaren menar på att ursprungets betydelse kan ge ny information om valt begrepp. Därför har Nordisk familjebok (1893) använts, som beskrivs vara en av de första svenska uppslagsverken ("Nordisk familjebok", u.å.). Lexikon och synonymordböcker tillämpas i den semantiska analysen, där syftet är att fånga ett begrepps betydelseomfång, innebördsrikedom och synonymer (Sivonen, 2017). Analysen av facklitteraturen och de vetenskapliga artiklarna har haft innebörden att identifiera valt begrepps olika användningsområden (Walker & Avant, 2011). I den facklitterära analysen har, för varje bok, en text utformats med förankring i hur ord förklaras eller beskrivs. Vidare när all facklitteratur var genomgången gjordes en sammanfattning utefter valt begrepps tillämpning och kontext. Sammanfattningens avsikt var att på ett överskådligt sätt kunna urskilja kärnan av begreppets användning. De vetenskapliga artiklarna i examensarbetet har noggrant granskats och lästs upprepade gånger varpå text som berör eller relaterar till bestämt begrepp har färgkodats. Den färgkodade texten har sedan antecknats i ett gemensamt dokument. Där har likartade definitioner kategoriserats och färgkodats på nytt vilket resulterar i en sammanfattning som presenteras i resultatet.

Analysprocessen fortsatte med att hitta och bestämma utmärkande egenskaper så kallade attribut. Tillvägagångssättet var att forma listor utifrån den data som var insamlad från uppslagsverk, lexikon, synonymordböcker, facklitteratur och vetenskapliga artiklar där upprepade associationer, ord eller meningar rörande vårdande som begrepp antecknades (Walker & Avant, 2011). Denna del av analysen kan förstås som ett pussel, varje satsdel där vårdandet berörs utgör en pusselbit, för att sen kunna forma en gemensam benämning; ett attribut. Attributen har inte bara skapats efter hur många gånger ett ord upprepas utan relaterats till syftet, med intentionen att fånga ett begrepps hela omfång. Utefter de attribut som framkom skapades tre fallbeskrivningar som fiktiva berättelser. Detta enligt Walker och Avant (2011) för att återknyta attributens betydelse och förtydliga kopplingen till valt begrepp. Språket i de olika fallen har valts att förenklas och attributens innebörd kommer speglas.

4.4 Etiska överväganden

I forskning finns flera grundläggande etiska principer vars utgångspunkt är att skydda människor från att bli utnyttjade och värna om människors rättigheter (Polit & Beck, 2017). Eftersom detta examensarbete baseras på redan publicerad forskning har Vetenskapsrådets grundvärden eftersträvats som berör oredlighet (Kjellström, 2017). Vetenskaplig oredlighet omfattar fabricering, förfalskning eller plagiering av att utföra, granska eller publicera forskningsresultat. Vid fabricering framställs och presenteras material eller forskningsresultat som är påhittat. Förfalskning innebär att manipulera forskningsprocessen för att resultatet ska stämma överens med det studien syftar till att täcka och uppfylla. Att plagiera avser presenterat material som inte är skapat av forskaren själv, det kan vara textmaterial, idéer eller opublicerad data. Oredlighet förstör inte bara tilliten inom forskningsvärlden utan även på samhällsnivå, där förtroendet för innebörden av forskningen försvinner (Polit & Beck, 2017; Vetenskapsrådet, 2017). I detta examensarbete har all data redovisats sanningsenligt utan värderingar och synpunkter för att följa etiska forskningsprinciper.

5 RESULTAT

I följande text kommer analysens resultat att redovisas. För att läsaren tydligt och med enkelhet ska kunna följa resultatet presenteras det i enlighet med analysmetodens rubriker: val av begrepp, analysens syfte, definiering av begreppets användningsområden, begreppets definierande attribut, framställning av modellfall och identifiering av ytterligare fall.

5.1 Val av begrepp

Vårdande är det valda begreppet för denna analys.

5.2 Analysens syfte

Syftet är att tydliggöra begreppet vårdande inom sjuksköterskeprofessionen.

5.3 Definiering av begreppets användningsområden

Denna del innefattar den engelska översättningen av valt begrepp, dess svenska ursprung, sökning i lexikon och synonymordböcker, den facklitterära analysen samt bearbetning av de vårdvetenskapliga artiklarna. Varje resultat presenteras under respektive rubrik.

5.3.1 Begreppets engelska översättning

Vid översättning av begreppet vårda hittas: *take care of, pay attention to, look after, tend to* och *nurse*. I följande arbete kommer orden *care* och *nurse* att undersökas som en lämplig översättning av ordet vårda. För att säkerställa en korrekt översättning har en sökning av engelskans *care* och *nurse* gjorts, där vårda återfinns tillsammans med: *bry sig om, intressera sig för, bekymra sig om, sörja för, sköta om, ha omsorg om, tycka om, sköta, vårda, amma, kela med, vara försiktig med, spara, skona, pyssla, måna om, omhulda och främja* (Berglund, 2010).

5.3.2 Begreppets svenska ursprung

Denna analys är den etymologiska och redogör för begreppets ursprung. I svensk folktro har begreppet vård setts som ett väsen som följer och skyddar människosjälen genom livet. Dessa väsen kunde framträda som ett ljus eller som en illusion och hos människan ge en psykisk eller fysisk kännedom. Den fysiska kännedomen kunde uppenbara sig som klåda och det psykiska som en känsla. Det kunde ske som en hörselillusion innan en gäst skulle anlända; att höra gästen innan personen i själva verket var där, då är det "vården", nämligen individens väsen, som uppenbarade sig. Kristendomen påverkade folktron så att dessa väsen kunde vara både goda och onda, och påverka samvetet. Den goda uppenbarades som ett skinande vitt helgon och motsvarande onda i form av en svart korp, hundar med brinnande ögon eller en djävul. Begreppet vård återfinns också i fornsvenskans varper som betyder vakt eller beskyddare ("Vård", 1893).

5.3.3 Lexikon och synonymordböcker

Nedan redogörs för resultatet från lexikon och synonymordböcker i form av fyra tabeller. De begrepp som kommer presenteras är: vård, vårda, *care* och *nurse*. Detta är den semantiska analysen.

Tabell 1. Resultat av sökning i lexikon av de svenska begreppen vård och vårda.

LEXIKON	VÅRD	VÅRDA
Svensk ordbok: utgiven av Svenska Akademien (Svenska akademien, 2009)	Tillsyn förenad med viss behandling Minnesmärke (vanligast i form av en rest sten med inskription: gravsten; marmorvård; minnesvård)	Ge vård åt Bry sig om Ansvara för Hålla i väl användbar eller lämpligt skick
Bonniers svenska ordbok (Sjögren et al., 2010)	Något som är rest som minnesmärke (minnesvård, gravvård) Skötsel	Ge vård Hålla välskött Bry sig om Vinnlägga sig om

	Omsorg Behandling Tillsyn Vård på sjukhus Behandling på vårdcentral Ha hand om	
National-encyklopedin ("Vård" u.å.; "Vårda" u.å.)	Tillsyn förenad med viss behandling särskilt av svaga eller sjuka personer i syfte att uppehålla livet eller bota Minnesmärke vanligtvis i form av en rest sten med inskription	Ge vård åt Hålla i väl användbart eller lämpligt skick

Tabell 2. Resultat av sökning i lexikon av de engelska begreppen *care* och *nurse*.

LEXIKON	CARE	NURSE
The Penguin English Dictionary (Allen, 2007)	To feel trouble or anxiety To feel interest or concern To give care To have a liking or taste for (something or somebody) To be concern about (something or somebody) To wish (to do something)	To tend (a sick or injured person) To treat with care To rear or nurture (a child) To hold lovingly or caressingly To hold or handle carefully To hold, drinking it slowly To nourish and promote the growth of (a plant) To harbour in one's mind To act or serve as a nurse
Longman Dictionary of Contemporary English (2014)	To think that something is important, so that you are interested in it, worried about it To be concerned about what happens to someone, because you like or love them Used to say that somethings does not worry or upset you because it is not important Used when you are angry or upset, to say that you do not care about what someone will do Used to say that someone does not care at all about something Used to say that something is not important to you at all Used when you are angry that	To look after someone who is ill or injured To rest when you have an illness or injury so that it will get better If a woman nurses a baby, she feeds it with milk from her breasts To keep a feeling or idea in your mind for a long time, especially an angry feeling To take special care of something especially during a difficult situation If you nurse a drink, especially an alcoholic one, you drink it very slowly

	<p>someone does not seem concerned about someone or something</p> <p>To not like doing something</p> <p>Used to ask someone politely whether they want to do something</p> <p>To look after someone who is not able to look after themselves take care of</p> <p>To do things that keep something in good condition</p> <p>Used to ask someone politely if they would like something</p> <p>To not like someone or something</p>	<p>To hold something carefully in your hands or arms close to your body</p>
<p>Oxford dictionaries ("Care", u.å.; "Nurse", u.å.)</p>	<p>Feel concern or interested, attach importance to something</p> <p>Feel affection or liking</p> <p>Like or be willing to do or have something</p> <p>Look after and provide for the needs of</p>	<p>Give medical and other attention to (a sick person)</p> <p>Work as a nurse</p> <p>Try to cure or alleviate (an injury, injured part, or illness) by treating it carefully and protectively</p> <p>Hold closely and carefully or caressingly</p> <p>Hold (a drink), sipping it occasionally</p> <p>Harbour (a belief or feeling), especially for a long time</p> <p>Take special care of, especially to promote development or well-being</p> <p>Feed (a baby) at the breast</p> <p>Be fed at the breast</p> <p>Be brought up in (a specified condition)</p>

Tabell 3. Resultat av sökning i synonymordböcker på de svenska begreppen vård och vårda.

SYNONYM-ORDBÖCKER	VÅRD	VÅRDA
<p>Bonniers synonymordbok (Walter, 2008)</p>	<p>Skötsel, tillsyn, underhåll, service, omsorg, vårdnad, omvårdnad, omsyn, ans, behandling, minnesmärke, gravsten</p>	<p>Ge vård åt, sköta, sköta om, se till, ta hand om, omhänderta, omse, ta sig an, omhulda, behandla, pyssla om, ansa, underhålla, skydda, akta,</p>

		bry sig om, vinnlägga sig om, vara noga med
Stora synonym-ordboken (Strömberg, 1975)	Skötsel, omvårdnad, tillsyn, uppsikt, beskydd, skydd, vakt, omsorg, behandling, fostran, försorg, förvaring, underhåll, bibehållande, ans, gravsten, minnesmärke, stod, monument, mausoleum	Sköta, ansa, ta hand om, behandla, tillse, övervaka, bevaka, vakta, tillvarata, freda, fostra, omhulda

Tabell 4. Resultat av sökning i synonymordböcker på de engelska begreppen *care* och *nurse*.

SYNONYM-ORDBOK	CARE	NURSE
The Oxford thesaurus: An A-Z dictionary of synonyms (Urdang, 1991)	Be concerned, trouble oneself, feel interested, look after, tend to, attend (to), watch over, protect, take care of, provide for, nurse, fancy, be attracted to, be found of, love, keen on	Care for, look after, tend to, attend, minister to, treat nurture, foster, coddle, baby, pamper, cherish, preserve, keep alive, cultivate, develop, wet-nurse, suckle, breast-feed, nourish, preserve, harbour, keep alive, nurture, foster
The new Penguin thesaurus (Fergusson, 2000)	Worry, be concerned, be interested, bother trouble, mind, tend to, nurse, minister to, attend to, mind, look after, watch, supervise, take care of, protect, like, enjoy, be found of, love, cherish, treasure, want, desire, wish for, long for, fancy	Tend to, look after, care for, minister to, treat, suckle, feed, nurture, rear, harbour, preserve, keep, hold, have, entertain, cherish, foster, encourage, promote
Engelsk synonym-ordbok (Rende & Petti, 2007)	Look after, take care of, care for, mind, attend to, tend to, babysit	Look after, take care of, care for, mind, attend to, tend to, babysit

5.3.4 Facklitterär analys

Denna analys baseras på litteratur som studerats under sjuksköterskeutbildningen. Nedan presenteras sammanfattningar som berör begreppet.

Kärnan i vårdandet innebär att se hela människan, personen bakom sjukdomen samt att värna om och respektera patientens integritet (Bergblom, 2013). Detta nämns i Ekebergh (2015a) som att se patientens livsvärld, att möta vad den unika individen upplever och

känner. För sjuksköterskan handlar det om ett förhållningsätt som är öppet och utan fördomar, vilket ger förutsättningar för ett gott vårdande (Ekebergh, 2015a). Flensner (2014a) menar såväl som Bergblom (2013) att vårdande handlar om att bry sig om och visa omsorg, med fokus på hur patienten upplever det dagliga livet. Att se patienten utifrån ett individuellt sammanhang, i relation till ohälsa, sjukdom, besvär, hinder och hur livet ser ut för den unika människan (Flensner, 2014a).

Då det är i patientmötet som vårdandet uttrycks och upplevs ligger sjuksköterskans personliga värderingar till grund för hur vårdandet utspelas. I en god vård bör sjuksköterskan vara medveten om egna värderingar och anpassa ett reflekterande förhållningsätt (Flensner, 2014a). Förutsättningar för att en relation ska utvecklas är att patienten känner förtroende och tillit, där sjuksköterskans inställning är av betydelse för att skapa en god relation. Det kan innefatta att vara lyhörd och närvarande i mötet, att lyssna och vara uppmärksam på patientens kroppsspråk (Berg, 2014; Ekebergh, 2015a). För att vården ska vara vårdande krävs ett vårdande förhållningssätt vilket omfattar öppenhet, lyhördhet, följsamhet, nyfikenhet och uppmärksamhet (Ekebergh, 2015a).

Samtalet betonas som en central del av vårdandet och har som avsikt att stödja och stärka patienten samt lindra lidande. Angeläget i samtalet är det vårdande förhållningsättet samt ömsesidighet vilket handlar om att båda parter är aktiva under samtalet (Ekebergh & Dahlberg, 2015). Ömsesidighet beskrivs som en del av hjärtat i vårdandet och innebörden handlar om att vinna patientens förtroende samt ta patienten på allvar. Motsatsen beskrivs som att vara beroende och underordnad med ett hot mot integritet och värdighet. Författaren synliggör att sjuksköterskan bör vara medveten om den asymmetri som finns i vårdandet för att kunna skapa ömsesidighet (Rehnsfeldt, 2017).

Att lindra lidande framställs som vårdandets grundmotiv. Utan lidande skulle inte sjukvården existera och omsorgen om varandra skulle inte vara nödvändig. Som sjuksköterska är det angeläget att vara medveten om att lidandet kan framträda på olika sätt, genom: sorg, hopplöshet eller apati (Arman, 2015). Att lindra lidande kan handla om att vårda personens kropp genom omsorg men också att vårda personen psykiskt genom stöd och tröst. Det innebär att finna mod att möta patienten och kunna se lidandet. Sjuksköterskans uppgift är att lindra patientens lidande så att välbefinnande och hälsa kan upplevas (Flensner, 2014b).

5.3.5 Artikelanalys

Nedan redovisad text kommer från vårdvetenskapliga artiklar och har kategoriserats utefter likartade definitioner av begreppet vårdande.

Vårdande handlar om att skapa ett möte som är genuint mellan sjuksköterskan och patienten. Genom mötet kan relationen bli vårdande och personens lidande kan lindras. Sjuksköterskan bör i mötet sträva efter att skapa en öppen atmosfär som bidrar till att patienten som helhet kan läka (Piredda, Bartiromo, Capuzzo, Matarese & De Marinis, 2016). I Mohammadipour, Atashzadeh, Parvizy och Hosseini (2017) visas att det i mötet med patienten handlar det om att vara fullständigt närvarande, dels för att skapa en relation som

är personcentrerad, dels för att patienten ska uppleva gott vårdande. Som sjuksköterska innebär det att kunna vårda bortom medicinteknisk utrustning genom interaktionen mellan sjuksköterskan och patienten (Mohammadipour et al., 2017). Det är sjuksköterskans förhållningssätt gentemot patienten som ligger till grund för hur relationen utvecklas. Förhållningssättet är ihopkopplat med sjuksköterskans attityd som kan uttryckas i icke-verbal kommunikation. Det kan handla om en vänlig gest, ett leende eller ett vänligt tonläge. Relationen mellan patienten och sjuksköterskan bör byggas på tillit, från bägge parter, vilket ligger till grund för kvaliteten på vården (Drahošová & Jarošová, 2016). En annan aspekt av vårdandet är sjuksköterskan som både värd och gäst, att kliva in i patientens liv som en främling för att få ta del av en djupare förståelse, med syfte att lindra (Kelly, Wright-St Clair & Holroyd, 2018).

Vårdande handlar om att "se förbi" patienten, att kunna se människan. Att förstå hur människan upplever sjukdomen, hur det påverkar människan i hennes kontext. Vilka effekter sjukdomen får för människans arbete, fritid och familj under obestämd tid. Sjuksköterskans uppgift handlar om att bibehålla och stärka patientens värdighet och integritet (Andersson, Willman, Sjöström -Strand & Borglin, 2015). Patienterna uppskattade att bli behandlade som unika individer med respekt för människans känslor och värdighet. Att ta del av patientens värld var nödvändigt för att en vårdande relation skulle vara möjlig. Det innebar att förstå patientens levda erfarenheter så att vården kunde anpassas till varje enskild individ (Canzan, Heilemann, Saiani, Mortari & Ambrosi, 2014). Pinkert et al. (2018) menar på att det är genom personcentrerad kommunikation med patienten som sjuksköterskan kan lära känna patienten och ta del av levda erfarenheter. Flynn (2016) visar att det patienterna ansåg vara ett viktigt förhållningssätt inom sjukvården var att se och behandla patienten som en individ med mänskliga behov. Att se varje patient som en människa handlar om att tillgodose fysiska, psykiska, sociala och existentiella behov (Mohammadipour et al., 2017).

Vårdande handlar om att lyssna på patienten, vilka funderingar och känslor som finns. Att som sjuksköterska vara närvarande och ställa öppna frågor som resulterar i större omfattning av information från patienten (Andersson et al., 2015). Att aktivt visa engagemang och att fokusera på patientens berättelse upplevde patienterna var betydelsefullt. En sådan enkel handling som att lyssna, kunde för patienten betyda otroligt mycket samt ligga till grund för god kommunikation (Canzan et al., 2014). Genom kommunikationen kan sjuksköterskan få ta del av patientens levda erfarenheter och på så sätt vårda personcentrerat (Flynn, 2016). Till följd av att lyssna på patienten upplevs bekräftelse vilket ger utrymme för tillit i relationen och på så sätt kan sjuksköterskan ta del av en djupare förståelse för patienten (Mohammadipour et al., 2017). Att lyssna bekräftas i Drahošová och Jarošová (2016) som en grundläggande vårdande handling.

Vårdande innefattar även vårdhandlingar, farmakologiska och icke-farmakologiska såsom att röra vid patienten eller ändra positionen i sängen för att lindra symtom. Det kan uttryckas som att skydda patienten från onödigt lidande. För att lindra lidande eller smärta involveras empati från sjuksköterskan (Andersson et al., 2015). Vidare beskrivs empati i Curcio (2017) som att på ett personligt plan få en förståelse för patientens situation. När empati involveras kan lidande och smärta lindras och ett nytt perspektiv av hälsa kan uppstå (Curcio, 2017). Mattos dos Santos, da Silva, Bastos Depianti, Gallindo Cursino, Ribeiro (2016) intervjuade

barn i skolåldern, där det framkom att sjuksköterskan var den person som delade ut medicin och visade omtanke om barnen som var sjuka. Dessa handlingar ansågs också vara nödvändiga för att lindra barnets lidande (Mattos dos Santos et al., 2016). Vårdande innefattar också konkreta vårdhandlingar som att inhämta information om patientens fysiska tillstånd (Andersson et al., 2015) samt att tillgodose fysiska behov. Att assistera vid toalettbesök, hygien och nutrition beskrevs av patienterna som vårdande (Canzan et al., 2014). Både sjuksköterskorna och patienterna ansåg att den fysiska vården var viktig för den lidande människan. Den innefattade den kroppsliga omsorgen, smärta, övervakning av symtom och fysiologiska funktioner (Drahošová & Jarošová, 2016).

I vårdandet ansågs det vara av vikt att värna om familjemedlemmar, det kunde innebära att informera familjen om patientens situation (Pettersson, Hedström & Höglund, 2014) eller inkludera familjen i patientens vård som teammedlemmar (Canzan et al., 2014). Familjen är av betydelse för patientens återhämtning och ska liksom patienten förstås utifrån en helhetssyn på människan (Mohammadipour et al., 2017).

Nurses were like angels (...) they had to wash me, to dress me, they perfumed me... No, being dependent is not a trouble for me. I do not feel as being a burden. If I'm not well someone has to help me, either the nurses or my family (Piredda et al., 2016, s. 130).

Det som tydliggörs i citatet är familjens viktiga funktion, att familjen vid sjukdom ska stötta och ställa upp för patienten. Sjuksköterskans roll kan även jämföras med familjens, vilket synliggör hur pass betydelsefullt nära relationer är (Piredda et al., 2016).

5.4 Begreppets definierande attribut

Med utgångspunkt i den engelska översättningen, begreppets svenska ursprung, lexikon, synonymordböcker, facklitteratur och vetenskapliga artiklar har en sammanställning utformats för att hitta begreppets egenskaper. Fyra attribut har identifierats och anses känneteckna begreppet vårdande.

5.4.1 Att interagera

En del av vårdandet som uttrycks hos ett flertal författare och forskare är mötet (Drahošová & Jarošová, 2016; Flensner, 2014a; Piredda et al., 2016) och kommunikationen (Ekebergh & Dahlberg, 2015). I mötet eftersträvas tillit och förtroende som ligger till grund för en ömsesidig relation (Drahošová & Jarošová, 2016; Ekebergh & Dahlberg, 2015; Rehnsfledt, 2017). Angeläget är även att ta patienten på allvar, se patienten och att genuint lyssna (Andersson et al., 2015; Flynn, 2016; Rehnsfledt, 2017) vilket ligger till grund för god kommunikation (Canzan, 2014). Även sjuksköterskans bemötande och förhållningssätt är en förutsättning för vårdandet (Ekebergh, 2015a; Flensner, 2014a). Det innefattar egenskaper hos sjuksköterskan som att vara lyhörd, nyfiken, uppmärksam samt närvarande (Ekebergh, 2015a; Mohammadipour et al., 2017). Att ha ett förhållningssätt som är reflekterande och att medvetandegöra personliga värderingar och fördomar ger förutsättningar för vårdandet

(Ekebergh, 2015a; Flensner, 2014a). Associerat till förhållningssättet är sjuksköterskans attityd som kan innefatta en vänlig gest, ett leende och ett vänligt tonläge (Drahošová & Jarošová, 2016). Empati från sjuksköterskan ansågs också lindra lidande (Andersson et al., 2015; Curcio, 2017).

5.4.2 Att se hela människan

Att se hela människan, förbi patienten och sjukdomen är essensen i vårdandet (Andersson et al., 2015; Bergblom 2013). Det innebär att möta vad den unika individen upplever och känner i relation till ohälsa, sjukdom, besvär och hinder, för att förstå patienten utifrån ett individuellt sammanhang (Ekebergh, 2015a; Flensner, 2014a). Den unika individens olika aspekter av livet måste förstås ur hennes kontext, vilka följer sjukdom och ohälsa får för människans familj, fritid och arbete (Andersson et al., 2015). Detta ligger till grund för vårdens anpassning till varje unik individ, inför patientens känslor och autonomi (Canzan et al., 2014). Hur patienten känner och upplever är beroende av handlingar som att bry sig om eller visa omsorg (Flesner, 2014a; Bergblom, 2013) vilket återfinns som bry sig om (Sjögren et al., 2010; Svenska Akademien, 2009; Walter, 2008), omsorg, (Sjögren et al., 2010; Walter, 2008) och *tend to* (Fergusson, 2000; Rende & Petti, 2007; Urdang, 1991).

5.4.3 Att tillgodose fysiologiska behov

Vårdande handlar även om att tillgodose människans fysiska behov och funktioner (Andersson et al., 2015; Drahošová & Jarošová, 2016; Flensner, 2014b; Mohammadipour et al., 2017) genom handlingar som kan innefatta farmakologisk (Mattos dos Santos et al., 2016; "Nurse", u. å.) eller icke-farmakologisk vård (Andersson et al., 2015). Den icke-farmakologiska vården innebär att inhämta information om patientens fysiska tillstånd, att assistera vid toalettbesök, hygien och nutrition (Andersson et al., 2015; Canzan et al., 2014). Fysisk vård beskrivs också som kroppslig omsorg, smärta, övervakning av symtom och fysiologiska funktioner (Drahošová & Jarošová, 2016). Människans fysiska vård går också att associera med tillsyn förenad med viss behandling (Svenska Akademien, 2009) och att bedöma och tillgodose behov ("Nurse", u.å.).

5.4.4 Att värna

Vårdande innebär även att värna, i citeringen under rubrik 5.3.5 beskrivs att sjuksköterskan uppfattas som en skyddsängel, vilket återfinns i fornsvenskans Varþer som betyder vakt eller beskyddare ("Vård", 1893). I synonymordböckerna hittas liknande ord som: omse, omhulda, övervaka, vakta, beskydda och skydda (Strömberg, 1975; Walter, 2008) vilket anknyter till att sjuksköterskan ska skydda patienten mot onödigt lidande (Andersson et al., 2015). Orden *care* och *nurse* resulterar även i: *look after*, *watch over*, *protect*, *provide* och *supervise* (Fergusson, 2000; Urdang, 1991). Värna kan ytterligare ses som att skydda och respektera patienten (Bergblom, 2013) men även familjemedlemmar (Pettersson et al., 2014).

5.5 Att framställa modellfall

Nedan presenteras en fiktiv berättelse där begreppets definierande attribut sätts in i ett sammanhang.

Sjuksköterskan Eva går in till patienten Linnea som precis har genomgått en förlossning. Eva ler, hälsa på Linnea och frågar hur hon mår. Eva står kvar vid sängen, lyssnar, ställer följdfrågor och ägnar all sin uppmärksamhet åt Linnea när hon berättar hur förlossningen har gått. Linnea berättar att hon är orolig för amningen, hur livet kommer se ut nu, att komma hem och att gå på toaletten igen. Eva uppfattar Linneas oro, känner igen sig och berättar hur det var när hon födde sitt första barn. Innan Eva går ut tar hon vitalparametrar på Linnea och säger "man lär sig att leva med oron" med glimten i ögat och frågar om hon eller sambon behöver något. När Eva har gått känner sig Linnea glad och mindre orolig, hon ser fram emot att få prata med Eva igen.

Figur 3. Modellfall med alla identifierade attribut.

5.6 Identifiering av ytterligare fall

Fortsättning med ytterligare två fiktiva berättelser. Gränsfallet belyser vad vårdande är med avsaknad av ett attribut och motsatsfallet beskriver vad begreppet vårdande inte definieras som.

5.6.1 Gränsfall

Sara inkommer på akuten med stark smärta i buken och sjuksköterskan Tariq träffar Sara för att ta en anamnes. Han börjar med att presentera sig och sätter sig ned på en stol för att ställa frågor till Sara om varför hon är där. Tariq antecknar allt Sara säger och ägnar full uppmärksamhet åt Sara som har jätteont. Han frågar hur länge de varit i väntrummet och om Saras son Daniel skulle vilja ha en smörgås. Tariq går därifrån, hämtar en smörgås och smärtlindrande. Han återkommer efter 30 minuter för att se hur hon mår, de starka

tablettarna har haft dålig effekt. Tariq ser fundersamt på Sara och går därifrån. Sara upplever att hennes smärta inte tas på allvar.

Figur 4. Gränsfall med avsaknad av attributet: att interagera.

5.6.2 Motsatsfall

Sadia har opererats då hon brutit höften. Hon har precis fått besök av sina två vänner Tintin och Elin när sjuksköterskan Bibbi kommer in. Hon ska tömma Sadias kateter och ber vännerna att gå ut. Sadia frågar om det absolut är nödvändigt att tömma kateterpåsen just nu då hon precis fått besök. Bibbi visar missnöje, suckar och går ut. Sadia känner sig kränkt och till besvär. Varför var det så viktigt att tömma påsen just nu? Varför förstod inte Bibbi att det inte var läge? Sa jag något fel? Blev hon sur?

Figur 5. Motsatsfall, där alla attribut saknas.

6 DISKUSSION

Eftersom analysmetoden är övergripande i detta examensarbete kommer metoddiskussionen att presenteras först. Där kommer styrkor och svagheter att diskuteras som ligger till grund för arbetets kvalitet. Därefter presenteras resultatdiskussionen som redogör för resultatet i relation till bakgrunden följt av etiskdiskussionen.

6.1 Metoddiskussion

För att påvisa examensarbetets kvalitet diskuteras här styrkor och svagheter i relation till trovärdighet, pålitlighet och överförbarhet. Dessa kvalitetskriterier ligger till grund för om examensarbetet uppvisar goda kvaliteter. Trovärdighet innebär hur väl arbetet besvarar syftet, om det valda fenomenet har studerats samt om resultatet presenterar kunskap som är verklighetsförankrad och giltig. Pålitlighet kan påvisas genom att medvetandegöra förförståelser, erfarenheter och tidigare kunskap inför arbetet. Överförbarhet handlar om i vilken utsträckning resultatet går att applicera i andra sammanhang och ställer krav på hur tydligt resultatet är beskrivet (Fridlund & Mårtensson, 2017). Ytterligare ett ord av betydelse för examensarbetets kvalitet är tillförlitlighet som enligt Polit och Beck (2017) handlar om hur noggrant examensarbetet genomförts och presenterats. Fridlund och Mårtensson (2017) beskriver tillförlitligheten som i vilken utsträckning resultatet skulle bli detsamma vid upprepning.

Med fokus på examensarbetets syfte: att tydliggöra begreppet vårdande inom sjuksköterskeprofessionen, tillämpades Walker och Avants (2011) metod för en begreppsanalys. Metoden anses kunna svara på syftet för att tydliggöra begrepp (Segesten, 2017) och är applicerbar för vårdvetenskapen samt lämplig för ett examensarbete på grundnivå (Sivonen, 2017) vilket styrker valet av metod. Metoden beskrivs vara lättast att tillämpa och använda för en novis (Walker & Avant, 2011) och en annan design tycktes inte kunna svara på syftet. Metoden beskrivs enligt Walker och Avant (2011) som en process som inte är linjär där utrymme ges för att kunna gå tillbaka i arbetet utan att processen avstannar. Ny information kunde därav inhämtas för att fylla de kunskapsluckor som uppstod under resultatets gång. Inför varje steg gjordes tillbakablickar för att inte missa innehåll av resultatet som var av betydelse. Därför sågs den icke-linjära processen som en styrka. Walker och Avants (2011) metod pendlade under arbetets gång mellan att vara konkret och abstrakt. Det ansågs inte finnas något tydligt tillvägagångssätt för hur data skulle analyseras eller bearbetas beskrivet i analysmetoden vilket kunde identifieras som en svaghet. Vissa delar och tillvägagångssätt i Walker och Avants (2011) metod uppfattades som ytliga, vilket resulterade i flera egna ställningstaganden och bedömningar. Tidsaspekten var den faktor som hade störst inverkan på urval och datainsamling för examensarbetet då datainsamlingen inte bedömdes rimlig med Walker och Avants (2011) rekommenderade omfång av data. Den datainsamling som utgjordes av uppslagsverk, lexikon och synonymordböcker presenterades ordgrant och objektivt. Facklitteraturen bestod av kurslitteratur som förekom under sjuksköterskeutbildningen. Totalt bearbetades sex lexikon, fem synonymordböcker, fyra

facklitterära böcker och 11 vetenskapliga artiklar, vilket bedömdes vara ett acceptabelt antal för examensarbetets omfattning.

Eftersom sökning av artiklar i olika databaser avser att öka möjligheten att hitta relevant forskning utfördes artikelsökningarna i CINAHL Plus och PubMed, vilket enligt Henricson (2017) stärker examensarbetets trovärdighet. I datainsamlingen fanns inte några svårigheter att finna artiklar av relevans och sökorden som använts var adekvata för arbetets syfte. Även detta ligger till grund för examensarbetets trovärdighet (Henricson, 2017). Sökorden översattes från svenska till engelska med hjälp av Berglund (2010), en väletablerad engelsk ordbok, och sökhistorik var den teknik som användes. Sökhistorik motiveras enligt Östlundh (2017) som en överskådlig metod som skapar förutsättningar för att använda olika sökord i kombination. Tekniken resulterar i möjligheten att gå tillbaka i sina sökningar och se träffmängd (Östlundh, 2017), vilket var till stor fördel i examensarbetet. När träffmängden blev för bred eller för smal fanns det möjlighet att lägga till eller ta bort ord. I kombination med sökhistoriken användes endast termen AND, eftersom OR expanderar sökningarna (Karlsson, 2017). Under sökprocessens gång uppmärksammades att somliga sökord behövde en annan grammatisk form, därför användes även trunkering för de ord där det ansågs vara nödvändigt. Vilka inklusions- och exklusionskriterier som tillämpades beskrivs under rubriken 4.2 och stärker enligt Henricson (2017) arbetets kvalitet. Det är av betydelse att också belysa att alla artiklar var peer reviewed, vilket Henricson (2017) menar stärker trovärdigheten. När sökresultaten avgränsades till tio år blev träffmängden oöverkomlig och avgränsades därför till fem år. Artiklar som visade andra vårdprofessioner än sjuksköterskans uppfattning av begreppet exkluderades medvetet relaterat till syftet med examensarbetet. Däremot inkluderades patienters uppfattning av vårdandet, då resultatet annars ansågs bli förvrängt eftersom vårdandet utspelas i relationen mellan sjuksköterskan och patienten. Dessutom hade de vetenskapliga artiklarna både kvalitativ och kvantitativ ansats, då båda ansågs vara relevanta för syftet i följande metod. Därför inkluderades både en innehållsanalys och en litteraturöversikt. Kvalitativ design studerar fenomenet genom levda erfarenheter (Henricson & Billhult, 2017) vilket ansågs vara anledningen till varför de kvalitativa artiklarna främst använts. Varje enskild artikeln kvalitetsgranskades med inspiration av Fribergs (2017) kvalitetsgranskningsskriterier gällande problemformulering, syfte, metod, deltagare, resultat, diskussion och etiskt resonemang. Genom att granska artiklarnas kvalitet förstås innehållet bättre och kan jämföras med arbetets syfte (Friberg, 2017). Henricson (2017) menar att en kvalitetsgranskning är nödvändig för att förstå vad artiklarna handlar och syftar till. Det som eftersträvades i en granskning var att säkerställa en god kvalitet. Alla artiklarna uppnådde kvalitetsgranskningens kriterier och hade exkluderats om de underkänts. Eftersom det är dessa artiklar som ligger till grund för resultatet påverkar det examensarbetets trovärdighet och pålitlighet skriver Henricson (2017).

När insamlade data bearbetats fortsatte processen med att definiera begreppets attribut. Detta beskrivs som hjärtat i analysen (Walker & Avant, 2011) men det framgår inte med tydlighet hur attributen ska bestämmas, vilket upplevdes som en svaghet och var en utmaning. Det var emellanåt komplicerat att hitta vad som definierade varje attribut då de var beroende av varandra och nästintill sammanflätade. Attributen bekräftades däremot när de fiktiva fallbeskrivningarna framställdes, som egenskaper till begreppet men också som gemensamma nämnare för vårdandet.

Gällande examensarbetets tidsram kunde datainsamlingen varit mer omfattande med ytterligare perspektiv på begreppet. Eftersom arbetets syfte var att utforska begreppet vårdande inom sjuksköterskeprofessionen gjordes en överblick, där endast de aspekter av begreppet som kunde relateras till vårdvetenskapen användes. Den facklitterära data som användes var vårdvetenskaplig, liksom de vetenskapliga artiklarna men borde enligt Walker och Avant (2011) omfatta alla aspekter av begreppet för att nå ett korrekt resultat. Däremot beskriver Sivonen (2017) Walker och Avant som en metod med fokus på att förstå begreppet i en specifik kontext och inte det enskilda begreppet i sig, vilket skribenterna anser kan ge belägg för att samma attribut skulle hittats relaterat till arbetets syfte. Datainsamlingen kunde därmed varit mer omfattande med andra perspektiv på begreppet, som sedan hade exkluderats.

Angeläget att belysa i datainsamlingen är även att begreppet som substantiv inte undersöktes i lexikon och synonymordböcker då det var begreppets handlingar och skeenden, alltså begreppets verbform som speglade vårdandets innebörd. Alla fallbeskrivningar som Walker och Avant (2011) rekommenderar att genomföra samt de sista två stegen i analysmetoden genomfördes inte då det inte ansågs sannolikt att hinna med. Henricson (2017) beskriver att genom att diskutera styrkor, begränsningar och svagheter gällande datainsamling, granskning och analys som gjorts ovan, stärks examensarbetets trovärdighet, pålitlighet samt överförbarhet. Inför examensarbetet kan en förförståelse om ämnet påverka resultatet, men kan minimeras genom att medvetandegöra dessa (Henricson, 2017), vilket eftersträvades. Trovärdigheten och pålitligheten ligger till grund för hur stor överförbarheten är (Henricson, 2017) och om arbetets resultat är överförbart till andra sammanhang diskuterades. Det är svårt att säga om resultatet är överförbart till andra länder eller inte, framförallt för att stora delar av resultatet består av litteratur från Sverige. Metoden anses vara presenterad på ett tydlig och noggrant sätt vilket Polit och Beck (2017) menar stärker tillförlitligheten. På så sätt skulle examensarbetet kunna upprepas av olika personer men även med en kort periods tidsskillnad där liknande resultat hade funnits som Fridlund och Mårtensson (2017) anser ligger till grund för resultatets stabilitet och tillförlitlighet.

Att arbeta med en begreppsanalys har varit en utmaning, då det fanns ytterligare aspekter som påverkade arbetet. Den struktur som examensarbetet behövde följa var emellanåt svår att applicera på en begreppsanalys. Detta framkom som tydligast inför bakgrunden då tidigare forskning vanligtvis inte är nödvändig i en begreppsanalys. Det blev därför i resultatdiskussionen skralt på innehåll från bakgrunden då det i vissa avseenden inte gick att jämföra eller diskutera. Även kurslitteratur vägleder en annan typ av studiedesign än den begreppsanalytiska vilket påverkade arbetet.

6.2 Resultatdiskussion

Sammanfattningsvis framkom fyra olika kategorier från facklitteratur och fem kategorier från artikelanalysen som tillsammans med uppslagsverk, lexikon och synonymordböcker skapade fyra definierande attribut: *att interagera*, *att se hela människan*, *att tillgodose fysiologiska behov* och *att värna*. Därefter skapades tre fiktiva berättelser som fallbeskrivningar mellan

patienter och sjuksköterskor i en sjukhuskontext. Resultatet anses besvara examensarbetets syfte: att tydliggöra begreppet vårdande inom sjuksköterskeprofessionen. Eftersom begreppets definierande attribut beskrivs som hjärtat i analysen (Walker & Avant, 2011) presenteras dessa först i diskussionen. Dessa kopplas till bakgrundens tidigare forskning, lagar, styrdokument och det teoretiska perspektivet. Främst presenteras likheter, då de utgör relevant fakta och då inga uppenbara skillnader hittades blir olikheterna irrelevanta. Henricson (2017) menar på att det är huvudfynden som diskussionen ska utgå ifrån. Därför diskuteras inte övrigt resultat i relation till bakgrunden då delar av den finns med i attributen vilket är hjärtat i analysmetoden.

I attributet *att interagera* visades kommunikationen och mötet som en central del, vilket återfinns i Kompetensbeskrivningen för legitimerad sjuksköterska (Svensk sjuksköterskeförening, 2017a) med fokus på hur mötet med patienter borde upprätthållas. Likheter framgår även i Watsons (1985) caritasprocesser som att informera och upprätthålla en kommunikation med patienterna. I resultatet framkom att förtroende och tillit krävs för att mötet ska bli vårdande vilket Watson (1985) menar ligger till grund för omsorgsrelationen. Denna relation kan knytas an till Morse et al. (1990) som en mellanmännisklig relation, det vill säga interaktionen. I resultatet framkom bemötandet vilket är i överensstämmelse med Watsons (1985) beskrivning av sjuksköterskans förhållningssätt som består av: närvaro, empati, bemötande, egenskaper och attityder. Sjuksköterskans egenskaper som en essens i vårdandet hittas även i Morse et al. (1990) och Sourial (1997). *Att se hela människan* som en unik individ är betydelsefullt för vårdandet och hittas i Kompetensbeskrivningen för legitimerad sjuksköterska (Svensk sjuksköterskeförening, 2017a) och i Watson (1985) vilka beskriver att sjuksköterskan borde ha en humanistisk människosyn. Detta är förenat med Sourials (1997) holism och humanism som är två bärande begrepp för vårdandet. I resultatet framställs att denna människosyn innebär att anpassa vårdandet till varje enskild individ där patientens autonomi och känslor är grundläggande, vilket stadgas i HSL (SFS 2017:810). Allt vårdande bör utföras med respekt för mänskliga rättigheter (Svensk sjuksköterskeförening, 2017a) och anses vara ett paraplybegrepp som allt vårdande alltid ska grundas i och kan associeras till sjuksköterskans förhållningssätt till patienten. Attributet *att tillgodose fysiologiska behov* överensstämmer med Watsons (1985) caritasprocesser som att tillfredsställa patientens olika behov. Fler likheter mellan attributet och bakgrunden går inte att hitta, vilket kan bero på att det i vårdvetenskapliga sammanhang ses som en självklarhet eller för att vårdvetenskapen inte fokuserar på det medicinska och det fysiologiska hamnar i skymundan. Vårdvetenskapen är inriktad på hur sjuksköterskan genom handlingar, bemötande och förhållningssätt vårdar med fokus på den existentiella dimensionen hos patienten (Ekebergh, 2015b). *Att värna*, det sista attributet, tillkom för att inkludera egenskaper som att skydda patienten mot onödigt lidande och bevara patientens integritet. I Watson (1985) kan sjuksköterskans hållning tydligt urskiljas som en genuin närvaro som involverar att värna, främja och bevara människans livsvärld. Värna hittas även i Patientlagen (SFS 2014:821) och Patientsäkerhetslagen (SFS 2010:659) som patienters rätt till skydd och säkerhet.

Reflektioner som framkommit under examensarbetet gång var många, speciellt inför de definierande attributen. Tankegångarna gick fram och tillbaka om vilka attribut som skulle vara de slutgiltiga med både argument för och emot. Vad varje attributs substans egentligen

innebär och handlar om samt vilken titel som bäst beskriver attributet reflekterades över. De utsågs i samband med datainsamlingen och identifierades efter användningsområden men med syftet i fokus och följande attribut valdes då de ansågs vara begreppets egenskaper. Det mest problematiska attributet att namnge och sammanställa var *att värna* som utifrån skribenternas förförståelse inte ansågs vara en självklarhet i vårdandet. Eftersom *att värna* går att hitta i uppslagsverk, lexikon, synonymordböcker, facklitteratur och vetenskaplig forskning hade det varit fel att välja bort. Det var i detta sammanhang som förförståelsen framförallt hade betydelse för examensarbetets resultat. *Att lindra lidande* som ett attribut diskuterades eftersom det enligt skribenterna ansågs vara essentiellt i vårdandet. Att aktivt ta med det som ett attribut skulle inte speglat resultatet från datainsamlingen och på så sätt hade fabricering uppstått. Att lindra lidande kan däremot fortfarande anses vara en del av vårdandet, som ett resultat eller en konsekvens. De attribut som valdes bekräftades när fallen konstruerades, då blev det uppenbart vad vårdande är, kan vara och vad vårdande inte är.

I modell-, gräns- och motsatsfallet presenterades attributen inte ordagrant men essensen anses ha fångats. Genom att presentera berättelserna önskas läsaren få en upplevelse av vad vårdandet är och på så sätt få en känsla av det berättelserna förmedlar. När exempelvis gränsfallet presenterades fanns möjlighet för läsaren att gå tillbaka till de definierande attributen och läsa *att interagera* bland annat innebar tillit och förtroende. Figurerna under varje fallbeskrivning syftar till att tydliggöra för läsaren vilket attribut som saknas. I fallen synliggjordes att alla de definierande attributen var egenskaper av vårdandet, och vad som händer när ett attribut saknas. Walker och Avant (2011) menar att när gränsfallet presenteras stärks modellfallet och vad som är avgörande för begreppet framhävs ytterligare. I gräns- och motsatsfallet hamnar sjuksköterskan i konflikt med lagar och styrdokument som stadgar att vård ska bedrivas med respekt för patientens integritet och autonomi (HSL, SFS 2017:810). I Patientlagen (SFS 2014:821) och Patientsäkerhetslagen (SFS 2010:659) stadgas patienters delaktighet och rättigheter i vårdandet vilket inte går att eftersträva eller följa när vårdandet helt eller delvis saknas. I fallbeskrivningarna var det ibland svårt att beskriva vårdandets kärna eftersom attributen var så pass sammanflätade med varandra.

I resultatet hittas både likheter och skillnader relaterat till tidigare forskning, lagar, styrdokument och vårdvetenskapligt perspektiv. Likheter är presenterade ovan och skillnader hittas framförallt i tidigare forskning med en annan syn på begreppet. Detta kan bero på att vårdvetenskapen är i ständig utveckling (Arman, 2015) samtidigt som likheterna kan förklaras till att vårdandet har flera dimensioner. Även om tidigare forskning inte ordagrant nämner samma attribut som i detta examensarbete går det att hitta meningar med samma betydelse.

6.3 Etikdiskussion

Eftersom detta examensarbete har utgjorts av redan insamlade data har ingen empirisk ansats genomförts och en forskningsetisk granskning har inte varit nödvändig. Arbetet har däremot utgått från Vetenskapsrådets (2017) grundvärden med att inte fabricera, förfälska eller plagiera. Allt datamaterial har omformulerats men inte förvrängt och refererats till

korrekt. Samtliga artiklar i arbetet är peer reviewed, då är artikeln noga undersökt av forskningsetiska nämnder och andra forskare inom samma vetenskap, vilket upprätthåller standarden och objektiviteten i artikeln (Vetenskapsrådet, 2017). Under examensarbetets gång har inga etiska problem uppstått.

7 SLUTSATS

Examensarbetet har bidragit med att fylla den splittrade och oeniga betydelsen begreppet vårdande besitter. Det har bidragit med aktuell kunskap för att nå en djupare och konkret förståelse av begreppet. Även vilka faktorer som påverkar vårdandet och vad sjuksköterskan bör tänka på i mötet med patienten åskådliggörs i enlighet med lagar och styrdokument, vad som krävs för att vården ska bli vårdande. Det framgår av resultatet att attributen: *att interagera, att se hela människan, att tillgodose fysiologiska behov* och *att värna* som egenskaper till vårdandet resulterar i att lidande lindras. Att lindra lidande kan därför ses som en konsekvens av vårdandet istället för ett attribut; en egenskap, vilket synliggör varför det var av vikt att studera begreppet. Resultatet är däremot otillräcklig för att kunna dra en korrekt slutsats om den svenska översättning av *caring* och *nursing* vilket vidare forskning skulle kunna studera.

7.1 Förslag till vidare forskning

Att kontinuerligt analysera begrepp inom vårdvetenskapen och discipliner är av betydelse då det ökar kunskapen kring begreppet som i sin tur kan skapa nya insikter. För vårdvetenskapen kan det vara av intresse att genomföra steg sju och åtta i den begreppsanalytiska metoden då de inte har genomförts i detta examensarbete. Det förslag examensarbetet baseras på var: sjuksköterskestudenters alternativt sjuksköterskors förståelse av begreppen: hälsa, vårdande, omvårdnad och återhämtning. Varpå det vore relevant att genomföra empiriska studier på sjuksköterskors eller sjuksköterskestudenter förståelse av begreppet, men också genomföra begreppsanalyser på resterande begrepp: hälsa, omvårdnad och återhämtning.

REFERENSLISTA

- Ahlin, E.-B., & Berg, M. (2009). *Motivation; en begreppsanalys: sjuksköterskans förutsättningar för genomförande av hållbara hälsoprocesser*. (Examensarbete, Linköpings universitet, Institutionen för samhälls- och välfärdsstudier). Hämtad 2018-12-05 från <http://bada.hb.se/handle/2320/4521>
- Allen, R. E. (2007). *The Penguin English Dictionary* (3. uppl.). London: Penguin.
- Andersson, E. K., Willman, A., Sjöström-Strand, A., & Borglin, G. (2015). Registered nurses' descriptions of caring: a phenomenographic interview study. *BMC Nursing, 14*(1), 1–10. doi:10.1186/s12912-015-0067-9
- Arman, M. (2015). Vårdvetenskaplig teori i utveckling. I M. Arman., K. Dahlberg., & M. Ekebergh (Red.), *Teoretiska grunder för vårdande*. (s. 280–290). Stockholm: Liber.
- Attribut. (u.å.). I *Nationalencyklopedin*. Hämtad 2018-11-28 från <http://www.ne.se/>
- Baldwin, M. A. (2008). Concept analysis as a method of inquiry. *Nurse Researcher, 15*(2), 49–58. doi:10.7748/nr2008.01.15.2.49.c6329
- Berg, L. (2014). Sjuksköterskans ansvar för vårdrelationen med patienten. I E. Dahlborg-Lyckhage (Red.), *Att bli sjuksköterska*. (s. 147–162). Lund: Studentlitteratur.
- Bergblom, I. (2013). Vårdande kompetens, personcentrerad vård och organisationer. I J. Leksell., & M. Lepp (Red.), *Sjuksköterskans kärnkompetenser*. (s. 111–134). Stockholm: Liber.
- Berglund, B. (2010). *Norstedts stora engelsk-svenska ordbok: professionell*. Stockholm: Norstedts.
- Canzan, F., Heilemann, M. V., Saiani, L., Mortari, L., & Ambrosi, E. (2014). Visible and invisible caring in nursing from the perspectives of patients and nurses in the gerontological context. *Scandinavian Journal of Caring Sciences, 28*(4), 732–740. doi:10.1111/scs.12105
- Care. (u.å.). I *Oxford Dictionaries*. Hämtad 2018-11-15 från <https://en.oxforddictionaries.com/definition/care>
- Curcio, D. L. (2017). The Lived Experiences of Nurses Caring for Dying Pediatric Patients. *Pediatric Nursing, 43*(1), 8–14. Hämtad 2018-11-30 från <http://ep.bib.mdh.se/login?url=http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=jlh&AN=121353597&site=ehost-live&scope=site>
- Drahošová, L., & Jarošová, D. (2016). Concept Caring in Nursing. *Central European Journal of Nursing & Midwifery, 7*(2), 453–460. doi:10.15452/CEJNM.2016.07.0014
- Ekebergh, M. (2015a). Vårdande möten. I M. Arman., K. Dahlberg., & M. Ekebergh (Red.), *Teoretiska grunder för vårdande*. (s. 122–128). Stockholm: Liber.
- Ekebergh, M. (2015b). Vårdvetenskap som kunskap och perspektiv. I M. Arman., K. Dahlberg., & M. Ekebergh (Red.), *Teoretiska grunder för vårdande*. (s. 16–18). Stockholm: Liber.
- Ekebergh, M., & Dahlberg, K. (2015). Vårdande och lärande samtal. I M. Arman., K. Dahlberg., & M. Ekebergh (Red.), *Teoretiska grunder för vårdande*. (s. 129–144). Stockholm: Liber.
- Erikson, M. G. (2015). *Referera reflekterande: konsten att referera och citera i beteendevetenskaperna* (2. uppl.). Lund: Studentlitteratur.
- Eriksson, K. (2012). Att identifiera och bestämma begrepp inom vårdvetenskap som disciplin. I L. Wiklund Gustin., & I. Bergbom (Red.), *Vårdvetenskapliga begrepp i teori och praktik*. (s. 31–44). Lund: Studentlitteratur.
- Fawcett, J. (2012). Thoughts on concept analysis: Multiple approaches, one result. *Nursing Science Quarterly, 25*(3), 285–287. doi:10.1177/0894318412447545

- Fergusson, R. (2000). *The new Penguin thesaurus*. London: Penguin.
- Flensner, G. (2014a). Det vetenskapliga ämnet. I E. Dahlborg-Lyckhage (Red.), *Att bli sjuksköterska*. (s. 85–107). Lund: Studentlitteratur.
- Flensner, G. (2014b). Vem är patienten? I E. Dahlborg-Lyckhage (Red.), *Att bli sjuksköterska*. (s. 109–122). Lund: Studentlitteratur.
- Flynn, S. (2016). Who cares? A critical discussion of the value of caring from a patient and healthcare professional perspective. *International Journal of Orthopaedic & Trauma Nursing*, 20, 28–39. doi:10.1016/j.ijotn.2015.06.001
- Friberg, F. (2017). Bilaga III Granskningsfrågor för kvalitativa respektive kvantitativa studier. I F. Friberg (Red.), *Dags för uppsats: vägledning för litteraturbaserade examensarbeten* (3. uppl., s. 187). Lund: Studentlitteratur.
- Fridlund, B. & Mårtensson, J. (2017). Kritisk incident teknik. I M. Henricson (Red.), *Vetenskaplig teori och metod* (2. uppl., s. 155–168). Lund: Studentlitteratur.
- Henricson, M. & Billhult, A. (2017). Kvalitativ metod. I M. Henricson (Red.), *Vetenskaplig teori och metod* (2. uppl., s. 111–120). Lund: Studentlitteratur.
- Henricson, M. (2017). Diskussion. I M. Henricson (Red.), *Vetenskaplig teori och metod* (2. uppl., s. 411–420). Lund: Studentlitteratur.
- Hälso- och sjukvårdslag (SFS 2017:810). Hämtad 2018-12-13 från Riksdagens webbplats https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/halso--och-sjukvardslag_sfs-2017-30
- Infinitiv. (u.å.). I *Nationalencyklopedin*. Hämtad 2018-11-16 från <http://www.ne.se/>
- Karlsson, E. K. (2017). Informationssökning. I M. Henricson (Red.), *Vetenskaplig teori och metod*. (2. uppl., s. 81–98). Lund: Studentlitteratur.
- Kelly, R., Wright-St Clair, V., & Holroyd, E. (2018). Patients' experiences of nurses' heartfelt hospitality as caring: A qualitative approach. *Journal of Clinical Nursing*. doi:10.1111/jocn.14701
- King, I. (1988). Concepts: Essential elements of theories. *Nursing Science Quarterly*, 1(1), 22-5. doi:10.1177/089431848800100107
- Kjellström, S. (2017). Forskningsetik. I M. Henricson (Red.), *Vetenskaplig teori och metod*. (2. uppl., s. 57-80). Lund: Studentlitteratur.
- Longman Dictionary of Contemporary English* (6. uppl.) (2014). Harlow: Pearson/Longman.
- Mattos dos Santos, P., da Silva, L. F., Bastos Depianti, J. R., Gallindo Cursino, E., & Ribeiro, C. A. (2016). Nursing care through the perception of hospitalized children. *Revista Brasileira de Enfermagem*, 69(4), 603–609. doi:10.1590/0034-7167.2016690405i
- McCance, T. V., McKenna, H. P., & Boore, J. R. P. (1997). Caring: dealing with a difficult concept. *International Journal of Nursing Studies*, 34(4), 241–248. Hämtad 2018-12-26 från <http://ep.bib.mdh.se/login?url=http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=jlh&AN=107348604&site=ehost-live&scope=site>
- Mohammadipour, F., Atashzadeh, S. F., Parvizy, S., & Hosseini, M. (2017). An explanatory study on the concept of nursing presence from the perspective of patients admitted to hospitals. *Journal of Clinical Nursing*, 26(23-24), 4313–4324. doi:10.1111/jocn.13758
- Morse, J. M., Solberg, S. M., Neander, W. L., Bottorff, J. L., & Johnson, J. L. (1990). Concepts of caring and caring as a concept. *Advances in Nursing Science*, 13(1), 1–14. Hämtad 2018-12-12 från <http://ep.bib.mdh.se/login?url=http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=jlh&AN=107524867&site=ehost-live&scope=sites>

- Nordisk familjebok. (u.å.). I *Nationalencyklopedin*. Hämtad 2018-11-16 från <http://www.ne.se/>
- Nurse. (u.å.). I *Oxford Dictionaries*. Hämtad 2018-11-15 från <https://en.oxforddictionaries.com/definition/nurse>
- Paley, J. (1996). How not to clarify concepts in nursing. *Journal of Advanced Nursing*, 24(3), 572-576. doi:10.1046/j.1365-2648.1996.22618.x
- Parse, R. R. (1997). Concept inventing: unitary creations. *Nursing Science Quarterly*, 10(2), 63-64. doi:10.1177/089431849701000201
- Patientlag (SFS 2014:821). Hämtad 2018-12-13 från Riksdagen webbplats https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/patientlag-2014821_sfs-2014-821
- Patientsäkerhetslag (SFS 2010:659). Hämtad 2018-12-13 från Riksdagens webbplats https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/patientsakerhetslag-2010659_sfs-2010-659
- Pettersson, M., Hedström, M., & Höglund, A. T. (2014). Striving for good nursing care: Nurses' experiences of do not resuscitate orders within oncology and hematology care. *Nursing Ethics*, 21(8), 902-915. doi:10.1177/0969733014533238
- Pinkert, C., Faul, E., Saxer, S., Burgstaller, M., Kamleitner, D., & Mayer, H. (2018). Experiences of nurses with the care of patients with dementia in acute hospitals: A secondary analysis. *Journal of Clinical Nursing*, 27(1-2), 162-172. doi:10.1111/jocn.13864
- Piredda, M., Bartiromo, C., Capuzzo, M. T., Matarese, M., & De Marinis, M. G. (2016). Nursing care dependence in the experiences of advanced cancer inpatients. *European Journal of Oncology Nursing*, 20, 125-132. doi:10.1016/j.ejon.2015.07.002
- Polit, D. F., & Beck, C. T. (2017). Ethics in Nursing Research. I D. F., Polit & C. T. Beck (Red.), *Nursing research: Generating and Assessing Evidence for Nursing Practice* (10. uppl., s.137-159). Philadelphia: Wolters Kluwer Health/Lippincott Williams & Wilkins.
- Rehnsfeldt, A. (2017). Ömsesidighet och gemenskap kontra ensamhet i vårdandet. I L. Wiklund Gustin & I. Bergbom (Red.), *Vårdvetenskapliga begrepp i teori och praktik*. (2. uppl., s. 281-294). Lund: Studentlitteratur.
- Rende, C-G., & Petti, V. (2007). *Engelsk Synonymordbok*. Stockholm: Norstedts.
- Rodgers, B. (1989). Concepts, analysis and the development of nursing knowledge: The evolutionary cycle. *Journal of Advanced Nursing*, 14(4), 330-335. doi:10.1111/j.1365-2648.1989.tb03420.x
- Segesten, K. (2017). Att göra en begreppsanalys. I F. Friberg (Red.), *Dags för uppsats: vägledning för litteraturbaserade examensarbeten*. (3. uppl., s. 109-117). Lund: Studentlitteratur.
- Sivonen, K. (2017). Begreppsanalys och begreppsbestämning. I L. Wiklund Gustin. & I. Bergbom (Red.), *Vårdvetenskapliga begrepp i teori och praktik*. (2. uppl., s. 62-78). Lund: Studentlitteratur.
- Sivonen, K., Kasén A., & Eriksson, K. (2010). Semantic analysis according to Peep Koort -a substance-oriented research methodology. *Scandinavian Journal of Caring Sciences*, 24, 12-20. doi:10.1111/j.1471-6712.2010.00817.x
- Sjögren, A. P., Györik, I., & Malmström, S. (2010). *Bonniers svenska ordbok* (10. uppl.). Stockholm: Bonnier fakta.
- Smith, M. J. (1990). Caring: ubiquitous or unique. *Nursing Science Quarterly*, 3(2), 54. doi:10.1177/089431849000300202

- Sourial, S. (1997). An analysis of caring. *Journal of Advanced Nursing*, 26(6), 1189–1192.
Hämtad 2018-12-12 från <https://doi-org.ep.bib.mdh.se/j.1365-2648.1997.tb00812.x10.1046/j.1365-2648.1997.00434.x>
- Strömberg, A. (1975). *Stora synonymordboken*. Stockholm: Strömberg.
- Svensk sjuksköterskeförening. (2009). *Sjuksköterskans profession*. Hämtad 2018-12-13 från https://www.swenurse.se/globalassets/01-svensk-sjukskoterskeforening/publikationer-svensk-sjukskoterskeforening/ssf-om-publikationer/om.sjukskoterskans.profession_webb.pdf
- Svensk sjuksköterskeförening. (2017a). *Kompetensbeskrivning för legitimerad sjuksköterska*. Hämtad 2018-12-13 från <https://www.swenurse.se/globalassets/01-svensk-sjukskoterskeforening/publikationer-svensk-sjukskoterskeforening/kompetensbeskrivningar-publikationer/kompetensbeskrivning-legitimerad-sjukskoterska-2017-for-webb.pdf>
- Svensk sjuksköterskeförening. (2017b). *ICN:s etiska kod för sjuksköterskor*. Hämtad 2018-12-13 från https://www.swenurse.se/globalassets/01-svensk-sjukskoterskeforening/publikationer-svensk-sjukskoterskeforening/etik-publikationer/sjukskoterskornas_etiska_kod_2017.pdf
- Svenska Akademien. (2009). *Svensk ordbok: utgiven av Svenska Akademien*. Stockholm: Norstedts.
- Urdang, L. (1991). *The Oxford thesaurus: An A-Z dictionary of synonyms*. Oxford: Clarendon.
- Walker, L. O., & Avant, K. C. (2011). *Strategies for theory construction in nursing* (5. uppl.). Upper Saddle River, NJ: Pearson/Prentice Hall.
- Walter, G. (2008). *Bonniers Synonymordbok* (4. uppl.). Stockholm: Bonnier fakta.
- Watson, J. (1985). *Nursing: The Philosophy and Science Of Caring*. Boulder: University Press of Colorado.
- Vetenskapsrådet. (2017). *God forskningssed*. Hämtad 2018-12-19 från https://www.vr.se/download/18.2412c5311624176023d25b05/1529480532631/God-forskningssed_VR_2017.pdf
- Wiklund Gustin, L. & Lindwall, L. (2012). Jean Watsons teori för mänsklig omsorg –att värna om mänskligheten. I Wiklund Gustin, L. & Lindwall, L (Red.), *Omvårdnadsteorier i klinisk praxis*. (s. 261–300). Stockholm: Natur och kultur.
- Vård. (1893). I *Nordisk familjebok*. Hämtad 2018-11-16 från <http://runeberg.org/nfaq/0763.html>
- Vård. (u.å.). I *Nationalencyklopedin*. Hämtad 2018-11-16 från <http://www.ne.se/>
- Vårda. (u.å.). I *Nationalencyklopedin*. Hämtad 2018-11-16 från <http://www.ne.se/>
- Östlundh, L. (2017). Informationssökning. I F. Friberg. (Red.), *Dags för uppsats: vägledning för litteraturbaserade examensarbeten* (3. uppl., s. 59–82). Lund: Studentlitteratur.

BILAGA A: SÖKMATRIS

Databas Datum	Sökord	Antal träffar	Antal lästa abstract	Antal lästa fulltext	Antal kvalitets- granskade	Antal valda artiklar
CINAHL Plus 2018-11-18	Experie* AND nursing AND nurse perspective AND caring in nursing AND hospital	55	11	7	4	4
PubMed 2018-11-18	Nurs* AND caring AND patient AND hospital AND nurses' understanding	84	19	7	2	2
CINAHL Plus 2018-11-30	Caring in nursing AND nursing care AND nurses view	111	17	3	1	1
CINAHL Plus 2018-11-30	Nurs* AND care* AND hospita* AND perspective AND perception	248	13	2	2	2
PubMed 2018-11-30	lived experience AND nurses caring	56	7	2	2	2

BILAGA B: KVALITETSGRANSKNINGSTABELL

Artiklar	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Finns det en tydligt beskriven problemformulering?	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Finns det ett tydligt beskrivet syfte?	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Finns det en tydligt beskriven metod?	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Finns det en tydlig beskrivning av deltagare?	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Nej	Ja	Ja
Svarar resultatet på syftet?	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Framförs resultatet på ett tydligt sätt?	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Förs det en diskussion kring metoden?	Ja	Nej	Ja	Ja	Nej	Ja	Ja	Ja	Nej	Ja	Ja
Förs det en diskussion kring resultatet?	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Förs det ett etiskt resonemang?	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Nej	Nej	Ja	Ja	Ja
Kvalitetspoäng	9/9	8/9	9/9	9/9	8/9	9/9	8/9	8/9	7/9	9/9	9/9

BILAGA C: ARTIKELMTRIS

Artikel-nr	Författare Titel Tidskrift År Land	Syfte	Metod	Resultat
1	Andersson, Willman, Sjöström-Strand och Borglin Registered nurses' descriptions of caring: a phenomeno- graphic interview study BMC Nursing 2015 Sverige	Att beskriva sjuksköterskors uppfattning av vårdandet.	Kvalitativ design med fenomenologisk ansats. Deltagarna var 21 sjuksköterskor som intervjuades. Transkripten analyserades inspirerad av Marton and Booths beskrivning av fenomenologi.	Det framkom fyra olika förståelser av vårdandet: 1) person- centrering, 2) att företräda patientens bästa, 3) vårdhandlingar, 4) andra handlingar.
2	Canzan, Heilemann, Saiani, Mortari och Ambrosi Visible and invisible caring in nursing from the perspectives of patients and nurses in the gerontological context Scandinavian Journal of Caring Sciences 2014	Att undersöka, beskriva och jämföra sjuksköterskors och patienters uppfattning av "caring in nursing".	I denna kvalitativa studie analyserades semi-strukturerade intervjuer med 20 sjuksköterskor och 20 patienter från geriatriska enheter på två olika italienska sjukhus.	Vårdandet uppfattades olika mellan sjuksköterskor och patienter. Sjuksköterskor bedömde vårdandet som osynligt, genom att tillfredsställa patienters olika behov. Patienter bedömde vårdandet som synligt, med konkreta vårdhandlingar.

	Italien			
3	<p>Pettersson, Hedström och Höglund</p> <p>Striving for good nursing care: Nurses' experiences of do not resuscitate orders within oncology and hematology care</p> <p>Nursing Ethics</p> <p>2014</p> <p>Sverige</p>	<p>Att undersöka sjuksköterskors upplevelser och uppfattningar om beslut om livsuppehållande behandling.</p>	<p>I denna kvalitativa studie analyserades individuella semi-strukturerade intervjuer med 15 sjuksköterskor från åtta hematologiska och onkologiska avdelningar.</p>	<p>Sjuksköterskor eftersträvade gott vårdande genom att balansera mellan gott och ont för patientens bästa. Hinder för god vård var dålig dokumentation, oinformerade patienter och anhöriga samt olika åsikter kring beslut.</p>
4	<p>Piredda, Bartiromo, Capuzzo, Matarese och De Marinis</p> <p>Nursing care dependence in the experiences of advanced cancer inpatients</p> <p>European Journal of Oncology Nursing</p> <p>2016</p> <p>Italien</p>	<p>Denna studie syftar till att beskriva cancersjuka patienters erfarenheter av att vara beroende av vård på sjukhus och vilka faktorer som bidrog till ett minskat eller ökat beroende.</p>	<p>I denna kvalitativa studie analyserades semi-strukturerade intervjuer med tretton patienter. Datainsamling och analys följde Giorgis fem grundläggande metodiska steg.</p>	<p>Tre teman uppstod:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) att beroendet uppmärksammade en ny mening med livet, 2) att aktivt handskas med beroendet, 3) att vårdande botar.
5	<p>Pinkert, Faul, Saxer, Burgstaller, Kemleitner och Mayer</p> <p>Experiences of nurses with the</p>	<p>Att beskriva sjuksköterskors erfarenheter att vårda personer med demens på akutsjukhus.</p>	<p>I denna kvalitativa sekundäranalys analyserades inspelade intervjuer från totalt 46 sjuksköterskor från Österrike och 22</p>	<p>Sjuksköterskor stod inför stor osäkerhet när det gäller vård av personer med demens på akutsjukhus och</p>

	<p>care of patients with dementia in acute hospitals: A secondary analysis</p> <p>Journal of Clinical Nursing</p> <p>2018</p> <p>Tyskland</p>		<p>sjuusköterskor från Tyskland.</p>	<p>att sjuusköterskor hanterar osäkerheten på olika sätt.</p>
6	<p>Flynn</p> <p>Who cares? A critical discussion of the value of caring from a patient and healthcare professional perspective</p> <p>International Journal of Orthopaedic & Trauma Nursing</p> <p>2016</p> <p>Storbritannien</p>	<p>Att få en större förståelse för uppfattningen av vårdande utifrån ett patient- och vårdpersonalsperspektiv.</p>	<p>I denna kvantitativa studie analyserades deskriptiv och inferentiell statistik. 30 patienter och 53 sjukvårdspersonal som bestod av: läkare, sjuusköterskor, fysioterapeuter och arbetsterapeuter deltog i studien.</p>	<p>De fem viktigaste egenskaperna av vårdandet var:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) att behandla patienten som en individ, 2) att stötta patienten, 3) att ha ett professionellt förhållningsätt, 4) att uppmärksamma patienten som människa, 5) att vara närvarande.
7	<p>Curcio</p> <p>The Lived Experiences of Nurses Caring For Dying Pediatric Patients</p> <p>Pediatric Nursing</p> <p>2017</p> <p>USA</p>	<p>Att utforska, beskriva och förstå de upplevda erfarenheter av sjuusköterskor som vårdar pediatrika patienter.</p>	<p>I denna kvalitativa studie analyserades semi-strukturerade intervjuer med nio sjuusköterskor.</p>	<p>Sju teman framkom:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) empati, b) känslan av ambivalens, c) oundviklighet, d) inspiration, e) relation, f) självbehållande, g) sorg.
8	<p>Mohammadipour, Atashzadeh,</p>	<p>Att klargöra begreppet</p>	<p>I denna kvalitativa innehållsanalys</p>	<p>Fem huvudkategorier</p>

	<p>Parvizy och Hosseini</p> <p>An explanatory study on the concept of nursing presence from the perspective of patients admitted to hospitals</p> <p>Journal of Clinical Nursing</p> <p>2017</p> <p>Iran</p>	<p>vårdande ur ett patient-perspektiv.</p>	<p>analyserades deltagar-observationer och semi-strukturerade intervjuer med 12 patienter.</p>	<p>framkom, vårdandet som:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) full närvaro av sjuksköterskan, 2) uppgiftsorientering eller personcentrering, 3) informationsgivning, 4) ömsesidighet, 5) respektfulla möten.
9	<p>Drahošová och Jarošová</p> <p>Concept Caring in Nursing</p> <p>Central European Journal of Nursing & Midwifery</p> <p>2016</p> <p>Tjeckien</p>	<p>Att söka efter kvalitativa studier med inriktning på begreppet "caring in nursing", att analysera och syntetisera kunskaper som rör definitionen.</p>	<p>I denna kvalitativa litteraturöversikt analyserades sju artiklar.</p>	<p>Sjuksköterskor uppfattade "caring in nursing" som:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) en relation mellan sjuksköterskor och patienter, 2) att eftersträva patienters bästa, 3) vårdade intentioner, 4) en kontextuell del av olika aspekter, 5) som en filosofi. <p>Patienterna uppfattade "caring in nursing" som:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) emotionellt stöd, 2) fysiskt stöd, 3) sjuksköterskors bemötande.

10	<p>Mattos dos Santos, da Silva, Bastos Depianti, Gallindo, Cursino och Ribeiro</p> <p>Nursing care through the perception of hospitalized children</p> <p>Revista Brasileira de Enfermagem</p> <p>2016</p> <p>Brasilien</p>	<p>Att beskriva barns uppfattning av vårdande och vad god vård är ur ett barns perspektiv.</p>	<p>I denna kvalitativa studie analyserades semi-strukturerade intervjuer med tio barn i skolåldern.</p>	<p>Barn ansåg att det var viktigt att: leka, vara vänlig och omsorgsfull samt att informera om undersökningar.</p>
11	<p>Kelly, Wright-St Clair, & Holroyd</p> <p>Patients' experiences of nurses' heartfelt hospitality as caring: A qualitative approach</p> <p>Journal of Clinical Nursing</p> <p>2018</p> <p>Nya Zeeland</p>	<p>Att besvara frågan- vad är patienter som ska genomgå elektiv kirurgis upplevelser av gästfrihet?</p>	<p>I denna kvalitativa studie analyserades semi-strukturerade intervjuer med sju patienter.</p>	<p>Tre teman uppstod: 1) gästfrihet som känsla av att verkligen bli omhändertagen, 2) att vara tillfreds, 3) att läka.</p>

MÄLARDALENS HÖGSKOLA
ESKILSTUNA VÄSTERÅS

Box 883, 721 23 Västerås **Tfn:** 021-10 13 00
Box 325, 631 05 Eskilstuna **Tfn:** 016-15 36 00
E-post: info@mdh.se **Webb:** www.mdh.se